

Financijska pismenost stanovnika Republike Hrvatske s naglaskom na stručnu spremu i spol ispitanika

Jurkić, Zoran

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:864659>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-06**

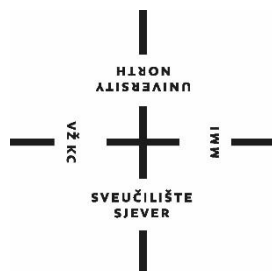

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN**

DIPLOMSKI RAD br. 339/PE/2020

**FINANCIJSKA PISMENOST STANOVNIKA
REPUBLIKE HRVATSKE S NAGLASKOM NA
STRUČNU SPREMU I SPOL ISPITANIKA**

Zoran Jurkić

Varaždin, ožujak 2020.

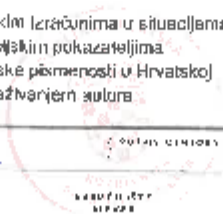
Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

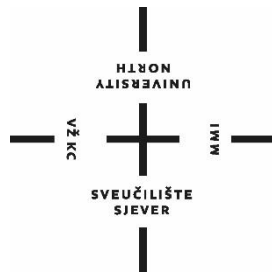
ODJEL	Djel za ekonomiju		
STUDIJSKI PROGRAM	diplomski sveučilišni i studij Poslovna ekonomija		
PREDSJEDNIK	Zoran Jurkić	VAŽEĆI BROJ	339/PE/2020
DATUM	13.03.2020.	POSREDOVAČ	Makroekonomija
NASLOV RADA	FINANCIJSKA PISMENOST STANOVNIKA REPUBLIKE HRVATSKE S NAGLASKOM NA STRUČNU SPREMU I SPOL ISPITANIKA		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	FINANCIAL LITERACY OF CROATIAN CITIZENS BASED ON QUALIFICATIONS AND SEX OF EXAMINEES		
ODGOVORNI	Dinko Primorac	STANJE	izv. prof. dr. sc.
ČLANOVCI POKLONILACI	1. izv.prof.dr.sc. Ante Rončević 2. doc.dr.sc. Petar Mišević 3. izv.prof.dr.sc. Dinko Primorac 4. izv.prof.dr.sc. Anica Hurjet 5. _____		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	339/PE/2020
OPIS	<p>U ovom diplomskom radu istražiti ćemo što je financijska pismenost i kako ona utječe na svakodnevni život stanovnika Republike Hrvatske. Financijsku pismenost možemo jednostavno definirati kao stečeno financijsko znanje i korištenje financijskih vještina u svrhu postizanja željenih rezultata. Financijska pismenost je područje u kojemu se ljudi počeli dosta kasno baviti, tako su proučena učenja počela početkom 21. stoljeća, dok se najveći broj ljudi počelo baviti tek nakon što se 2008. godine dogodio kriza koja je prijetila financijskom krachu velikog broja ekonomija svijeta. Zadatak istraživanja diplomskog rada je utvrditi kako ispitanici reagiraju i rješavaju svakodnevne financijske probleme kao što je izračun cijene popusta ili pu kojemu tečaju bi kupili, odnosno, prodati devizne. Pokušati ćemo dokazati hipoteze da su osobe ženskog spola financijski pismenije od osoba muškog spola te da su osobe s VSS financijski pismenije od osoba SSS, dok su pak ciljevi rada prikazati:</p> <ul style="list-style-type: none">- Financijsku pismenost ispitanika- Istražiti znanje ispitanika o financijskim izračunima u situacijama svakodnevnoga života- Znanje ispitanika o osnovnim financijskim pokazateljima- Ukazati na problem manjka financijske pismenosti u Hrvatskoj- Usporediti istraživanje HNB-a s istraživanjem autora
DATUM UPISANJA	09.07.2020.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Poslovna ekonomija

DIPLOMSKI RAD br. 339/PE/2020

**Financijska pismenost stanovnika Republike
Hrvatske s naglaskom na stručnu spremu i
spol ispitanika**

Student:
Zoran Jurkić, 0485/336D

Mentor:
izv. prof. dr. sc. Dinko Primorac

Varaždin, ožujak 2020.

Predgovor

Financijska pismenost je vrlo kompleksna tema koja nije dovoljno istražena te ljudi jako malo znaju o njoj, a ona je dio naše svakodnevnice i direktno utječe na naše živote pa sam upravo zbog toga obradio navedenu temu uz pomoć mentora izv. prof. dr. sc. Dinka Primorca. Upravo zbog toga se želim zahvaliti mentoru na ukazanom povjerenju, strpljenju, podršci te motiviranju.

Hvala svim profesorima i djelatnicima Sveučilišta Sjever na prenesenom znanju, susretljivosti i razumijevanju.

Želim se zahvaliti i svim svojim kolegama koji su zajedno sa mnom proživljavali radosne i manje radosne studentske dane.

Najveće hvala ide mojoj obitelji i prijateljima koji su uvijek bili uz mene spremni pomoći i dati savjet kako riješiti problem i ostvariti svoj cilj.

Veliko hvala svima.

Sadržaj

Financijska pismenost je dio čovjeka koji ga prati od samog postojanja i prvih razmjena dobara. U moderno doba, financijska pismenost se počela proučavati početkom 21. stoljeća, dok se najveći broj radova na tu temu počeo objavljivati nakon ekonomske krize 2008.g. kada svijet počinje shvaćati važnost financijske pismenosti.

Financijsku pismenost možemo jednostavno definirati kao stečeno financijsko znanje i korištenje financijskih vještina u svrhu postizanja željenih rezultata. Iako je definicija postavljena na jedan jednostavan način, financijska pismenost je puno više od toga i ona je zapravo jako kompleksna stvar.

Financijska pismenost postaje sve važniji dio svakodnevnog života, te ćemo u ovome radu istražiti koliko su stanovnici Republike Hrvatske financijski pismeni. Također, analizirati ćemo i neka druga istraživanja koja su provedena na ovu temu.

Ključne riječi: *Financijska pismenost, financijsko obrazovanje, financijsko znanje, financijske vještine*

Summary

Financial literacy is the part of a person who accompanies it from its very existence and the first exchange of goods. In modern times, financial literacy began to be studied in the early 21st century, while most papers on the subject began to be published after the 2008 economic crisis. when the world begins to realize the importance of financial literacy.

We can simply define financial literacy as acquired financial knowledge and the use of financial skills to achieve the desired results. Although the definition is set up in one simple way, financial literacy is much more than that and it is actually a very complex thing.

Financial literacy is becoming an increasingly important part of daily life, and in this paper we will explore the population of the Republic of Croatia. Also, we will analyze some other research conducted on this topic.

Key words: Financial literacy, financial education, financial knowledge, financial skills

Popis korištenih kratica

HNB- Hrvatska narodna banka

HANFA- Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga

FINA- Financijska agencija

OECD- Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

SB- Svjetska banka

PISA- Programme for International Student Assessment

APN- Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama

HUO-Hrvatski ured za osiguranje

EGFE- Expert Group on Financial Education

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Problem financijske pismenosti.....	1
1.2. Ciljevi rada	2
1.3. Izvori i metode prikupljanja podataka	3
1.4. Hipoteze rada	3
1.5. Struktura rada	3
2. Financijska pismenost	5
3. Financijska pismenost u Republici Hrvatskoj	13
4. Metodologija i rezultati istraživanja	16
4.1. Metode istraživanja.....	16
4.2. Ciljevi istraživanja	16
4.3. Hipoteze istraživanja	16
4.4. Rezultati istraživanja	17
4.5. Zaključno razmatranje istraživanja.....	60
5. Zaključak.....	66
6. Literatura.....	69
Popis tablica i slika.....	71
Prilog	73

1. Uvod

1.1. Problem financijske pismenosti

Što se tiče pojma financijske pismenosti, ne postoji jedinstvena definicija. Sam pojam financijske pismenosti počeo se upotrebljavati početkom 21. stoljeća u Ujedinjenom Kraljevstvu i Sjedinjenim Američkim državama, no pravi „procvat“ istraživanja financijske pismenosti dogodio se zbog velike ekonomske krize 2008.g. Tada države, ali i sami ljudi počinju više istraživati financijsku pismenost ne bi li sljedeću ekonomsku krizu mogli predvidjeti i pametnije se postaviti u takvim situacijama. Najraširenija definicija financijske pismenost je ta da je to proces u kojem financijski potrošači/ulagači poboljšavaju svoje razumijevanje financijskih proizvoda i koncepata te putem informacija, uputa i/ili objektivnih savjeta razvijaju potrebne vještine i sigurnost kako bi postali svjesniji financijskih rizika i prilika, kako bi mogli donositi utemeljene odluke, kako bi znali gdje se obratiti za poboljšanje svoje financijske dobrobiti (OECD, 2005: 13)." Chen i Volpe (2002) iznijeli su jednostavnu definiciju prema kojoj je financijska pismenost vještina upravljanja osobnim financijama. Vrlo pojednostavljena definicija, no danas u svijetu s puno informaciju i ubrzanom životu, ljudima je teško razlučiti bitno od nebitnoga pa se jako malo zanimaju o navedenoj temi. Možda bi rješenje bilo uvođenje nekog predmeta u škole na kojemu bi se učile osnovne stvari vezane za financije, od razlikovanja prihoda od dobiti, izračuna kredita, opasnosti korištenja dopuštenog prekoračenja, odgovornosti plaćanja svojih obaveza na vrijeme, pogotovo u našoj državi gdje je jako veliki broj blokiranih građana. Financijsku pismenost moguće je definirati kao kombinaciju stečenog financijskog znanja i usvojenih financijskih vještina koje su potrebne za učinkovito upravljanje financijskim resursima da bi se postigla dugoročna financijska pismenost (Barbić D., Lučić A. 2018.). Koliko su ljudi znali o financijskoj pismenosti možemo usporediti s jednom kineskom poslovicom: "Najbolje vrijeme za sadnju drveća je bilo prije 20 godina. Drugo najbolje vrijeme je sada.". Kao i u svemu u životu, čovjek je kasno počeo učiti o financijama. Ekonomska kriza 2008.g. dočeka je nespremno pa su mnogo ljudi izgubili svoje uštedevine, kuće, aute i ostalo , također, cijene dionica i obveznica su preko noći drastično pale te su ljude dovele u siromaštvo što mnogi nisu izdržali te su počinili samoubojstvo. Velika većina njih se nije držala načela da se sve jabuke ne drže u istoj košarici nego se ulaže u različite vrste proizvoda ili usluga, standardni primjerak financijski nepismenog čovjeka.

Kao što smo već naglasili, financijska pismenost je vrlo bitna stavka u životu pojedinca, no u Republici Hrvatskoj nemamo sustavno učenje o datoj temi. Iako se u školstvu učenici i studenti ekonomskog smjera dosta često susreću sa financijskim temama, smatram da se jako malo pažnje prilaže pismenosti. Kao što ćemo u daljnjem tekstu pokazati, u samostalnom istraživanju autora, ali i istraživanja HNB-a i HANFA-e, jako mali broj ljudi zna izračunati popust koji ostvare u trgovačkim centrima i slično pa se tako može i lagano manipulirati cijenama jer jednostavno ljudi nisu dovoljno informirani o financijama, odnosno ne žele uložiti neko svoje vrijeme da pokušaju razumjeti stvarno stanje. Prema provedenom istraživanju autora, kasnije ćemo vidjeti da izrazito mali broj ispitanika štedi za mirovinu, tj. jako mali broj njih uplaćuje u 3. mirovinski stup, dakle ne razmišljaju dugoročno jer pitanje je što će se desiti sa našim mirovinama za 30,40 godina jer neminovno je da bi ovaj mirovinski sustav mogao propasti. Trenutni omjer radnog stanovništva i umirovljenika je gotovo 1:1, uzmemo li broj ljudi koji se već odselio iz Republike Hrvatske i broj generacija koje nikada neće uplatiti ni kunu u mirovinski sustav, dolazimo do zaključka da su ljudi jednostavno primorani i dodatno uplaćivati u 3. mirovinski stup.

1.2. Ciljevi rada

Cilj ovog rada je istražiti koliko su stanovnici Republike Hrvatske financijski pismeni, koliko često se bave navedenom temom, koliko često se susreću sa financijskom temom, da li im je ona bitna u svakodnevnom životu.

Ciljevi rada su prikazati:

1. Financijsku pismenost ispitanika
2. Istražiti znanja ispitanika o financijskim izračunima u situacijama svakodnevnog života
3. Znanje ispitanika o osnovnim financijskim pokazateljima
4. Usporedbu financijske pismenosti ispitanika ženskog i muškog spola
5. Usporedbu financijske pismenosti ispitanika visoke i srednje stručne spreme
6. Ukazati na problem manjka financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj
7. Usporediti istraživanja HNB-a s istraživanjem autora

1.3. Izvori i metode prikupljanja podataka

Diplomski rad podijeljen je u dva dijela. Prvi dio rada je teorijska analiza financijske pismenosti koji su dobiveni tzv. desk research-om (Istraživanje za stolom). U prvom dijelu rada koristili smo se sekundarnim podacima koje smo dobili istraživanjem i pregledom domaće i strane znanstvene i stručne literature. Literatura korištena za rad su knjige i dostupna knjižnična građa, internetski izvori i časopisi te znanstveni članci.

U drugom dijelu rada rađeno je samostalno istraživanje. Primarni podaci dobiveni su anketnim upitnikom te su dobiveni podaci analizirani i doneseni su određeni zaključci te se potvrđivale ili odbijale hipoteze. Primarni podaci su dobiveni metodom anketnog upitnika koji su provedeni na 383 ispitanika od kojih je 76,5% bilo ženskog spola a 23,5% ispitanika muškog spola.

1.4. Hipoteze rada

Hipoteze koje pokušavamo potvrditi u ovome radu su:

1. H1. Ispitanici ženskog spola su financijski pismeniji od onih muškog spola.
2. H2. Ispitanici visoke stručne spreme financijski su pismeniji od onih srednje stručne spreme.

1.5. Struktura rada

Rad je podijeljen u nekoliko cjelina.

U uvodu je pobliže opisana tema rada, problemi financijske pismenosti, ciljevi rada, izvori i metode prikupljanja podataka te dio o strukturi rada.

U poglavlju Financijska pismenost, detaljnije se piše o teorijskom djelu financijske pismenosti, o financijskom znanju i vještinama te se povlače određene paralele teorijskog dijela i stvarnoga svijeta.

U poglavlju Financijska pismenost u Republici Hrvatskoj govoriti ćemo o istraživanju koje je provela Hrvatska narodna banka o razini financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj.

Metodologija i rezultati istraživanja su četvrto poglavlje rada koji u detalje objašnjavaju hipoteze i ciljeve rada te iznose i objašnjavaju rezultate istraživanja.

Zaključak donosi odgovore na ciljeve rada te općenito donosi neki osvrt na cijeli rad. Na kraju rada je literatura i popis slika i tablica.

2. Financijska pismenost

U ovom diplomskom radu obraditi ćemo temu financijska pismenost. Da bi mogli dokučiti što je to financijska pismenost, termin financijska pismenost ćemo podijeliti u dva dijela. Pojam pismenosti i pojam financije.

Pojam pismenosti višeznačan je i mijenja se u skladu s informacijskim formama koje nameće razina tehnološkog i civilizacijskog razvoja društva. Kako su se kanali obavijesti širili izvan tiskane riječi, tako se i pojam pismenosti nije više ograničavao na sposobnost čitanja i pisanja. Suvremeno informacijsko doba, nadilazeći zemljopisne različitosti, nametnulo je novu društvenu praksu, medije i načine kreiranja značenja, a time i novu interpretaciju pismenosti. Danas su potrebne različite vrste funkcionalne pismenosti: informacijska, računalna, grafička, pismenost u sferi pisanja znanstvenih izvještaja ili ona potrebna za poslovne prezentacije. Sadržaje pismenosti sve više proširuju i raznovrsna područja struke i znanosti pa se govori o akademskoj pismenosti, zdravstvenoj pismenosti, pismenosti bez granica (poznavanje jezika), pravnoj pismenosti i sl. Različite vrste pismenosti preduvjet su djelotvornosti na radnome mjestu, ali i sudjelovanja u životu zajednice. Pismenost se povezuje i s dobnim razlikama pa se razlikuju predškolska i rana pismenost te pismenosti mladih i odraslih. U uporabi je i izraz profil pismenosti; pronalaženje bitne informacije u nekom znanstvenom tekstu, traganje za informacijom u voznom redu, razumijevanje sadržaja nekog obrasca koji valja popuniti, pisanje molbe za zaposlenje ili izračun mjesečne otplate, svi zahtijevaju specifične profile pismenosti (enciklopedija.hr 03.02.2020.).

U današnje doba globalizacije i ubrzanog života, razumijevanje financije je od velike važnosti za svakodnevno preživljavanje. Postoji velik broj različitih definicija financija, a dvije definicije će biti navedene u ovome poglavlju. Prema Rocco F. (1993) financije su ekonomska disciplina koja proučava tržište novca i kapitala, investicije i sudionike, politike nabave financijskih sredstava i njihovu distribuciju, privremenu vrijednost novca, teoriju kamata i cijenu kapitala, Također, financije označavaju sve poslove povezane s novcem, od pojedinca preko poduzeća i nacionalnog gospodarstva do svjetskog gospodarstva. U ekonomskoj teoriji financije su razgranata disciplina te se dijele na javne, privatne, poslovne, fiskalne, monetarne itd. Prema iznesenoj definiciji možemo vidjeti da je svako kućanstvo financijska jedinka, da svako kućanstvo, svaki stanovnik, ima svoje financije o kojima se treba brinuti koje kasnije globalno predstavljaju financije nacionalnog gospodarstva, što opet pokazuje kolika je važnost financijske pismenosti. Prema Jurković P. (1984) financije označavaju i cjelokupno poslovanje

s novcem, odnosno skup svih poslova i odnosa koji su vezani za upotrebu novca u bilo kojoj njegovoj funkciji. Istovremeno, pojam financiranja odnosi se na čin osiguranja novčanih sredstava u bilo kojem obliku za potrebe određenih plaćanja.

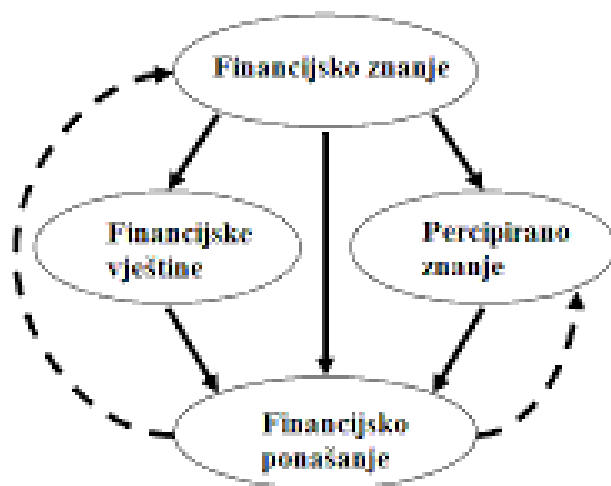
Robson J. (2012) o financijskoj pismenosti govori da je ona relativna i kontinuirana. Možemo zaključiti da ne postoji osoba koja ima savršenu financijsku pismenost, ne postoji osoba koja u svakom trenutku može točno odgovoriti na sva postavljena pitanja. Razloga je nekoliko, čovjek cijeli život uči i steče iskustvo ne bi li nešto novo naučio i težio savršenstvu kojeg ipak nema. Najvažniji razlog zašto nema financijski 100% pismenog čovjeka je taj da se u današnje vrijeme svijet mijenja na dnevnoj bazi, milijarde informacija putuju svijetom u svakoj sekundi. Svaku pojavu novih informacija i novih znanja čovjek mora proučiti. Nažalost, javlja se ogroman broj informacija koje su netočne ili nisu znanstveno dokazane pa čovjeka mogu dovesti u zabludu. Financijsku pismenost moguće je definirati kao kombinaciju stečenog znanja i usvojenih financijskih vještina koje su potrebne za učinkovito upravljanje financijskim resursima da bi se postigla dugoročna financijska sigurnost. (Cvrlje D. 2014)

Dvije najvažnije komponente financijske pismenosti su financijska znanja i financijske vještine. Financijska znanja označavaju teorijska i praktična razumijevanja financijskih događaja, definicija i koncepata. Osobe koje imaju stečena znanja, trebala bi lakše i točnije donositi važne financijske odluke. Osobe koje se informiraju, dakle uče i steknu znanje o određenoj temi, lakše će donijeti točnu i najbolju odluku za financijsku situaciju. Manje je vjerojatno da će osoba s većim financijskim znanjem od one s manjim financijskim znanjem, odabrati nepovoljniju kamatu na neki kratkoročni nenamjenski kredit, stambeni kredit ili za korištenje dopuštenog prekoračenja. Osoba koja ima financijsko znanje i spremna je učiti o tome, provjerava uvjete na tržištu te odabire onu banku s najmanjom kamatnom stopom ili nekim drugim uvjetima, kao što su blizina bankomata, razvijenost internet bankarstva i slično.

Financijske vještine jesu praktične komponente financijske pismenosti. Riječ je o specifičnim numeričkim, statističkim i logičkim vještinama koje se odnose na spretnost računanja, preračunavanja i razumijevanja financijskih kalkulacija (Barbić D., Lučić A. 2018). To se prije svega odnosi na matematička i statistička znanja. Početne radnje zbrajanja i oduzimanja, množenja i dijeljenja, izračuna postotaka, npr. cijena proizvoda prije sniženja, iznos sniženja i slično. Nešto složenije izračune kao što su kamate na kredit, kamate na dopušteno prekoračenje, izračune poreza i prireza, bruto i neto plaće, no u današnje informativno doba, čovjeku jako

pomažu i internetske stranice na kojima se sve to može izračunati, ali za to je opet potrebno i određeno znanje poznavanja tih stranica, poznavanje visine poreza, prireza po mjestu stanovanja, poreza na dobit, kamata na štednju i slično. Financijskom pismenošću, ili barem jednim dijelom, stanovnici Hrvatske se bave minimalno 8 godina slušajući predmet matematika gdje uče navedene vještine, dok ih velika većina sluša i neko duže razdoblje u srednjoj školi ili pak na fakultetima. Prema Banks, J. (2010) i istraživanjima koje je naveo u svojem radu, pokazalo je da su veze između specifičnih financijskih vještina i financijskih ishoda jako velike, pogotovo one vezane za zaduženje, štednju i ulaganje. Ustanovljeno je da će osobe koje imaju razna matematička i numerička stanja i vještine pozitivno utjecati na njegovo financijsko blagostanje, te će moći pomoću svojih vještina izračunati na koji način bi se moglo najisplativije štedjeti i zaraditi, odnosno po kojim uvjetima dići stambeni kredit. Što se tiče stambenih kredita, znanja i vještina, možemo povući paralelu sa trenutnim stanjem na našem tržištu. Da li se isplati podići stambeni kredit uz subvencije države uz odobrenje Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama (APN)? Razlog tog pitanja nije niti visina kamate na stambeni kredit jer je kamata manja na tzv. APN kredite niti je razlog visina subvencije i područja nekretnine, nego iz razloga cijena nekretnina koje su jako porasle od prvih APN kredita. Da li sačekati eventualno krizu i pričekati pad cijena nekretnina ili pak uopće ne kupovati nekretninu i dugoročno se zaduživati nego biti podstanar, pogotovo u ovo nestabilno vrijeme i vrijeme velikih migracija u Europi.

Financijsko znanje pojedinca se reflektira u percipiranom znanju pojedinca i utječe na financijske vještine koje su opet određene financijskim znanjem. Financijsko ponašanje ovisi o svim navedenim komponentama (financijskom znanju, percipiranom znanju i financijskim vještinama) dok naposljetku iskustvo stečeno kroz financijsko ponašanje doprinosi stvarnom i percipiranom financijskom znanju. Odnos između financijskog znanja, percipiranog znanja, financijskih vještina i financijskog ponašanja prikazan je na slici br. 1. (Hung, A.A., Parker, A.M. i Yoong, J. 2009)

Slika 1. *Financijska pismenost-definicija* (Izvor: Prilagodba autora prema Hung, A.A., Parker, A.M. i Yoong, J. (2009): *Defining and Measuring Financial Literacy*. RAND Corporation, working paper)

Na slici 1. vidimo koliko su usko povezani pojmovi financijske pismenosti, financijske vještine, percipiranog znanja i financijskog ponašanje, pa ne čudi da velika većina ljudi sve te pojmove smatra sinonimima.

Kao što smo već naveli u radu, financijskom pismenošću počelo se baviti početkom 21. stoljeća dok su masovnija proučavanja i davanje većeg značenja financijskom pismenosti počela 2008. godine, uzrok ekonomska kriza koja je preko noći uništila burze, smanjila vrijednosti dionica, ugasila mnoga radna mjesta, tvornice, ovršila ljude, stavila ih na ulice. Prema Svjetskoj banci (2010) nakon ekonomske krize, utvrđeno je da se stabilnost financijskih sustava može ugroziti zaduživanjem građana preko svojih mogućnosti ili u situacijama kada oni nisu svjesni ili su im krivo informirane njihove financijske mogućnosti, kreditne sposobnosti, prava i obveze. U tim trenucima prije krize, veliki broj ljudi imao je svoje uštedevine u fondovima, pogotovo u onim najrizičnijim, dioničkim fondovima. Preko noći su izgubili na vrijednosti pa su ljudi povlačili novac iz fondova pa je i ostatak fondova dodatno gubio na vrijednosti. Također, veliki broj ljudi je kupovalo nekretnine, zaduživalo se a cijene nekretnine su u samo nekoliko mjeseci drastično pale sve do sada kada su na najvišim granama.

Shabare, Rugimbana (2012) pišu da nakon mnogobrojnih svakodnevnih promjena u životu čovjeka, bilo da je riječ o financijskim promjenama, političkim promjenama, demografskim ili tehnološkim, pojavljuje se povećana potreba za financijskom pismenošću. Razvijanje financijske pismenosti građana i snažna zaštita potrošača financijskih usluga potrebna su:

1. za adekvatno obučavanje i usmjeravanje pojedinca i njegovo smisleno uključivanje na formalnom tržištu;
2. kako bi se osiguralo da financijska tržišta budu duboka i da služe širokoj populaciji;
3. kako bi se stanovništvu s niskim prihodima omogućio pristup financijskim proizvodima i uslugama;
4. kako bi se osigurala dugoročna stabilnost financijskog sustava (Barbić D., Lučić A. 2018)

Financijsko obrazovanje postalo je neophodno zbog naglog razvoja financijskog tržišta i demografskih promjena. Globalizacija i tehnološke inovacije otvorile su pristup brojnim proizvodima, a pojedincu nametnuli financijski kontekst u kojem je nužno na dnevnoj razini donositi znatno veći broj odluka vezanih uz učinkovito upravljanje novcem u svrhu poboljšanja svoje financijske dobrobiti. Financijsko tržište obiluje sofisticiranim proizvodima i instrumentima, koji pojedincima omogućavaju aktivnije sudjelovanje u upravljanju financijama, no istovremeno zahtijevaju više razine vještina od onih kojima se služe pri upravljanju osobnim ili obiteljskim financijama (OCED, 2005). Iz navedenog, jasno je da su društvu potrebne velike promjene, iako je o ovome OECD pisao još 2005.g., nije vidljiv jako veliki napredak. Dakako, ljudi su danas puno više financijski pismeni nego prije 15 godina, ali to možemo zahvaliti volji pojedinca za napretkom, za učenjem, za stvaranjem boljeg načina života. U Republici Hrvatskoj nije postojao neki strateški okvir napretka na temu financijske pismenosti i u tome kaskamo za većinom razvijenijih država. Ipak, nije sve tako crno, 2015.g. donesen je Nacionalni strateški okvir financijske pismenosti potrošača za razdoblje od 2015. do 2020. godine. Krajnji rezultati još nisu interpretirani, ali sa velikom sigurnošću možemo zaključiti da su Hrvati ipak financijski pismeniji nego u prethodnim razdobljima.

Razvijene zemlje i zemlje u razvoju oblikuju i usvajaju nacionalne programe financijskog obrazovanja koji predstavljaju programe za sustavno i koordinirano nastojanje podizanja razine financijske pismenosti pojedinca. Odredbe o zaštiti potrošača, mirovinska reforma i važnost individualne štednje za mirovinu nameću potrebu i nužnost ovakvog specifičnog oblika obrazovanja. Projekte financijske pismenosti potiču i potpomažu Europska komisija i OECD. Europska komisija osnovala je radnu stručnu grupu (Expert Group on Financial Education – EGFE) koja ima za zadatak uskladiti raznolike pristupe i strategije financijske edukacije među državama članicama te im pomoći u provedbi strategije i plana financijske edukacije OECD. U pristupni program novih članica (npr. Slovenija usvojila program u 2010.g.) ugrađuje odredbe

o provođenju financijske edukacije te postavlja standard i preporuke provođenja financijske edukacije (OECD Recommendation on principles and Good Practices for Financial Education and Awareness). Preporuku za razmatranje izrade programa financijskog obrazovanja u Republici Hrvatskoj daje i Svjetska banka u svom Dijagnostičkom pregledu zaštite potrošača i financijske pismenosti (2010.g.) (HUO.hr. 10.03.2020.) Iz navedenog vidimo da su razvijene države nakon ekonomske krize počele ulagati u financijska obrazovanja i počele provoditi svojevrstne strateške okvire. Od zemalja sličnih Hrvatskoj, Slovenija je 5 godina prije nas počela provoditi strategiju.

Financijsko obrazovanje postalo je neophodno zbog naglog razvoja financijskog tržišta i demografskih promjena. Globalizacija i tehnološke inovacije otvorile su pristup brojnim proizvodima, a pojedincu nametnuli financijski kontekst u kojem je nužno na dnevnoj razini donositi znatno veći broj odluka vezanih uz učinkovito upravljanje novcem u svrhu poboljšanja svoje financijske dobrobiti. Financijsko tržište obiluje sofisticiranim proizvodima i instrumentima, koji pojedincima omogućavaju aktivnije sudjelovanje u upravljanju financijama, no istovremeno zahtijevaju više razine vještina od onih kojima se služe pri upravljanju osobnim ili obiteljskim financijama (OCED, 2005).

Prema Barbić, Lučić (2018) na financijsku pismenost ne utječe samo obrazovanje. Financijska pismenost, kao dio kompetencija pojedinaca i dio njegova ljudskog kapitala, a posredno i financijskih situacija pojedinca, također, osim o financijskom znanju i vještinama, ovise o utjecaju raznovrsnih čimbenika:

1. Dob
2. Razina obrazovanja
3. Razina dohotka i zaposlenje
4. Spol
5. Lokus kontrole
6. Optimizam
7. Averzija prema riziku

Važnost godina možemo zaključiti iz svakodnevnog života. Ljudi cijeli život uče ne bi li bili zreliji i pametniji. Ljudi, nažalost, jako rijetko nauče na tuđim pogreškama nego većinom na svojim pogreškama, no tako se skuplja iskustvo. Prema istraživanju koje je provela HNB

2015.g. najmanji broj ispitanika koje su imale napredno znanje je bio iznad 61 godine što možda i nije tako „strašan“ podatak jer to su većinom umirovljenici koji imaju riješena stambena pitanja, imaju svoja redovna primanja i naučila su se živjeti s njima, ipak su to generacije koje su odrasle u drugačijem sustavu i jednostavno su naučena na život u kojem manje troše. Ono, što je možda i zabrinjavajuće, je to da jako mali broj ispitanika mlađe dobi ima napredno financijsko znanje.

Važnost čimbenika obrazovanja možemo vidjeti i kasnije u radu, gdje smo ustvrdili da su osobe visoke stručne spreme, financijski pismenije od onih srednje stručne spreme. Ta teza je razumljiva, jer ipak se na višim razinama studija uče neka znanja koja se jednostavno ne stignu naučiti u srednjim školama.

Razina dohotka i zaposlenja je u pozitivnoj povezanosti s financijskom pismenošću. Jednostavan razlog, osobe sa većim dohotkom i boljim zaposlenjima imaju više mogućnosti uložiti u obrazovanje, bilo da je riječ o svojevoljnom obrazovanju ili za potrebe poslovanja. Dok pak osobe sa malim prihodom jednostavno ni nemaju neku šansu biti financijski pismeni, iako oni možda imaju i veća financijska znanja i vještine od onih sa većim dohotkom, zbog preživljavanja primorani su koristiti i dopuštena prekoračenja, razne kreditne kartice, kreditno su prezaduženi i nemaju ni sredstva za štednju.

Ne postoji generalna potvrda da su muškarci financijski pismeniji od žena, no provedena istraživanja pokazuju da muškarci ipak imaju veću financijsku pismenost od žena. Prema Lusardi, A., Mitchell (2011a) žene češće imaju osjećaj da manje znaju o financijskim temama od muškaraca, što pokazuje da žene imaju lošu financijsku percepciju o sebi. Dok pak Lusardi (2008) govori da se žene i muškarci dosta razlikuju u stavovima, sposobnostima, autopercepciji i suočavanju s kompleksnim zadacima. Žene su manje sigurne u svoje financijske sposobnosti i manje su voljne istraživati i testirati svoja financijska znanja.

Lokus kontrola definira se kao sklonost osobe da percipira svijet oko sebe na određeni način, uključujući općenita vjerovanja o uzrocima nagrada i kazni (Rotter, J.B. 1966.). Osobe sa unutarnjom lokus kontrolom smatraju da će oni svojim radnjama dovesti do određenih radnji dok osobe sa vanjskim lokusom smatraju da ne mogu utjecati na rezultat, nego da je za to zadužena sreća, odnosno da će se desiti ono što se mora desiti.

Prema Barbić, Lučić (2018) optimistični ljudi obično više rade, očekuju da će se umiroviti u kasnijoj dobi, više investiraju i više štede. Umjereni optimisti skloniji su razboritom

financijskom ponašanju, dok je financijsko ponašanje ekstremnih optimista značajno rizičnije i ne može se opisati razboritim.

3. Financijska pismenost u Republici Hrvatskoj

U ovom poglavlju baviti ćemo se istraživanjem financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj koje je provela Hrvatska narodna banka (HNB) i Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga u suradnji sa agencijom Ipsos d.o.o. prema metodologiji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) pa su se prema tome podaci mogli usporediti sa drugim državama. Istraživanje je provedeno u Republici Hrvatskoj dok je broj ispitanika bio 1049. Rezultate je objavila Hrvatska narodna banka 04.02.2016.g. Istraživanje je provedeno osobnim anketiranjem, (tzv. „licem u lice“ anketiranjem) na nacionalno reprezentativnom uzorku stanovnika gdje je minimalna dob iznosila 18 godina, a maksimalna 79 godina.

Struktura uzorka:

1. Spol
2. Dob
3. Visina obrazovanja
4. Mjesečni prihod kućanstva
5. Veličina naselja
6. Regija

Temeljna definicija istraživanja bila je ona koju je postavila OECD 2015. godine, a glasila je: „Financijska pismenost je kombinacija svjesnosti, znanja, vještina, stava i ponašanja potrebnog za donošenje racionalnih financijskih odluka i naposljetku postizanje individualnog financijskog blagostanja“ Na temelju definicije postavljen je anketni upitnik sa 4 zadatka, 11 pitanja i 3 tvrdnje.

Prema Definicija OECD-a (2015) sastavnice financijske pismenosti su:

- Financijsko znanje
- Financijsko ponašanje
- Odnos prema trošenju novca

Prema navedenim sastavnicama, upitnik je podijeljen u 3 grupe kako bi se dobili rezultati za svako područje. Financijsko znanje kojim se utvrđuje razumijevanje osnovnih ekonom imalo je 4 zadatka i 1 pitanje te je bilo moguće osvojiti 7 bodova. Financijsko ponašanje je imalo 11 pitanja kojima se utvrđuje savjesnost i metodičnost pri vođenju vlastitih financija te je bilo moguće osvojiti maksimalno 9 bodova. Dok je dio Odnos prema novcu imao 3 pitanja kojima se utvrđuje tendencija trošenja novca nasuprot štednje i bilo je moguće osvojiti maksimalno 5 bodova. Ukupno je bilo moguće osvojiti 21 bod.

U prvom djelu, financijsko znanje, ispitanici su odgovarali na 4 zadatka i 1 pitanje. Dobivene rezultate možemo povezati sa teorijskim dijelom starosti, odnosno dobi ispitanika. Naime, kako je i u prethodnom poglavlju rečeno, ispitanici iznad 70 godina, kao i oni ispod 18 godina su imali najmanju razinu financijske pismenosti. Najveću razinu pismenosti imale su osobe između 40 i 60 godina. To potvrđuje tezu da se financijsko znanje i vještine steknu sa iskustvom i obrazovanjem, jer jedno bez drugog trenutno jednostavno ne funkcionira. Naš obrazovni sustav nije dorastao kriterijima koje su postavile razvijenije države, jer nam se obrazovni sustav nije prilagodio novom vremenu i novim mogućnostima, ostalo je na starim „štrebanjima“ informacija koje su nepotrebne. Nadalje, najnižu razinu financijske pismenosti su imale osobe sa niskom razinom primanja, što potvrđuje tezu da oni jednostavno zbog okruženja i neimaštine nisu dovoljno financijski pismeni i nemaju neku svijetlu budućnost u vezi toga dok se njihov mjesečni prihod ne poveća i omogući im odabire na financijska pitanja. Prosječna ocjena stanovnika Hrvatske na financijska znanja je 4,2 od mogućih 7 bodova, dok je njih 45% imalo ocjenu 6 ili više što se smatra dobrom financijskom pismenošću. Usporedimo li neka pitanja i zadatke sa istraživanjem autora, dolazimo do podatka da je 74% građana istraživanja HNB-a znalo odgovoriti što je inflacija dok je 74,4% ispitanika istraživanja autora znalo odgovoriti na pitanje što je inflacija što govori da je razina financijske pismenosti koliko toliko porasla. Ukoliko uzmemo u obzir pitanja izračuna kamata, jednostavnih kamata, složenih kamata i postotaka između HNB-ovog istraživanja i istraživanja autora, možemo zaključiti da jako mali broj ljudi zna izračunati osnovne kamatnjake ili popuste što bi nas trebalo zabrinjavati. Hrvatska u ovome istraživanju ima 47% ispitanika s visokim rezultatom financijske pismenosti, susjedi u tom istraživanju su Albanija, Malezija i Poljska, dok je interesantno, Norveška s jako velikim standardom života ispod razine Hrvatske sa samo 40% ispitanika visoke razine financijske pismenost, dok je na vrhu, također iznenađenje, Mađarska sa 69% ispitanika visoke razine financijske pismenosti (hanfa.hr 05.02.2020.).

Što se tiče financijskog ponašanja, Hrvati prema istraživanju stoje dosta loše, prosječno sa ocjenom od 4,6 od mogućih 9. Zemlje koje su nam financijskim znanjem bile blizu, kao što su Malezija i Poljska, one su se odmaknule daleko na ljestvici, tako da Malezija ima 67% ispitanika s visokim rezultatom financijskog ponašanja, dok pak Poljska ima 61% ispitanika s visokim rezultatom financijske pismenosti. Zanimljivo je da Mađarska ima isti postotak rezultata financijskog ponašanja kao i Hrvatska, samo 38%, iako je Mađarska na financijskom znanju imala najveći postotak financijskog znanja.

Što se tiče zadnjeg dijela istraživanja, odnos prema novcu, postotak ispitanika s visokim rezultatom odnosa prema novcu, dolazimo do najvećeg postotka Hrvata, 57% , no kada uzmemo u obzir da su u tom slučaju i Mađarska i Albanija koje su naši „takmaci“, dosta ispred nas, dolazimo do zaključka da je prema istraživanju, razina pismenosti u Hrvata na niskim razinama. Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi 11,7 od 21, samo 55,71%, dok prosječna ocjena na skali od 1-5 iznosi samo 2,8 što bi nas po našoj klasifikaciji ocjena svrstalo u ocjenu dobar, no da li to zadovoljava naše apetite da se borimo sa razvijenijim državama Europe ili se želimo financijski obrazovati? Napredovati u tom smjeru? Da li je ocjena dobar dovoljna za izvrsnosti? Za isticanje pred drugim? Nije, pa prema tome treba uložiti dodatne napore za daljnji napredak, bilo uvođenjem novih strateških okvira, uvođenjem novih predmeta u školstvo, uvođenja financijskog obrazovanje u osnovne škole, vrtiće, pa čak i za umirovljenike, jer kao što smo već nekoliko puta spomenuli, čovjek uči dok je živ i nikada nije kasno za nova znanja.

4. Metodologija i rezultati istraživanja

4.1. Metode istraživanja

Znanstvena metoda kojom su se prikupljali podaci u ovom dijelu je anketa, a ispitanici su anonimno ispunjavali anketne upitnike preko „Google Forms“. U istraživanju je korištena metoda ispitivanja pomoću anketnog upitnika te su prikupljeni primarni podaci iz primarnih izvora. Uzorak je slučajni, te je finalni broj ispitanika iznosio 383. Anketa je provedena on-line anketiranjem od 01.03.2019., do 05.09.2019. godine. U istraživanju je korišten upitnik od 16 pitanja, a svaki ispitanik je odgovorio na pitanja otvorenog i zatvorenog tipa. Upitnik je koncipiran tako da se na početku ispituju osnovne informacije kao što su spol, dob, stručna sprema te se nakon toga ispituju pitanja vezana uz same hipoteze rada na temelju ponuđenih odgovora .

4.2. Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživanja je ustvrditi znanje ispitanika o osnovnim pokazateljima financijske pismenosti. Cilj istraživanja je ustvrditi koliko ispitanici znaju o financijskoj pismenosti, koliko često se informiraju o toj temi, da li ih postavljena tema uopće zanima te da li su svjesni važnosti financijske pismenosti. Cilj je dokazati ili opovrgnuti hipoteze koje će biti postavljene u slijedećem odlomku.

4.3. Hipoteze istraživanja

Istraživanje koje se provodilo u svrhu ovog rada temelji se na dvije hipoteze, a to su :

1. H1. Ispitanici ženskog spola su financijski pismeniji od onih muškog spola.
2. H2. Ispitanici visoke stručne spreme financijski su pismeniji od onih srednje stručne spreme.

Cilj je dokazati ili opovrgnuti postavljene hipoteze.

4.4. Rezultati istraživanja

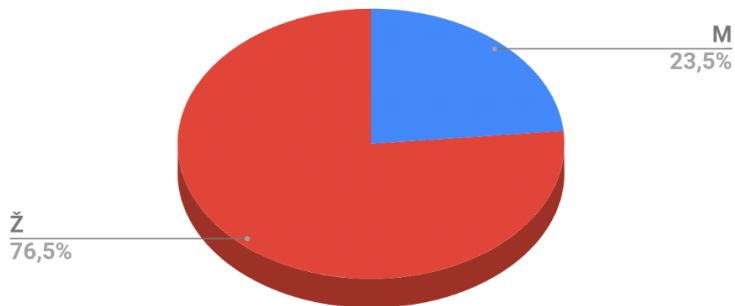
Tablica 1. Demografska struktura

<i>DEMOGRAFSKA STRUKTURA I OPĆA PITANJ</i>	<i>BROJ ISPITANIKA (383)</i>	<i>POSTOTAK (100%)</i>
SPOL		
Žene	293	76,5 %
MUŠKARCI	90	23,5 %
STATUS		
Zaposlen	210	54,8 %
Nezaposlen	40	10,4 %
Samozaposlen	6	1,6 %
Student	127	33,2 %
u mirovini	0	0 %
DOB		
18-21	81	21,1 %
22-24	95	24,8 %
25-30	150	39,2 %
iznad 30	57	14,9 %
STRUČNA SPREMA		
Osnovna	1	0,3 %
Srednja	172	44,9 %
Visoka	210	54,8 %

Izvor: Vlastiti rad autora

1. Spol

Spol:

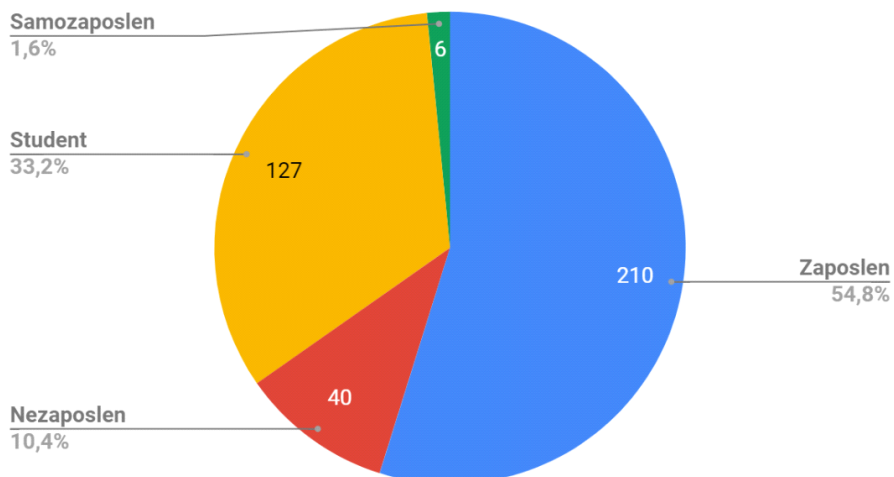

Slika 2. Spol ispitanika (Izvor: Rad autora)

Na uzorku od 383 ispitanika, provedeno istraživanje pokazuje da su 293 osobe bile ženskog spola odnosno 76,5 % ispitanika, dok je broj muškaraca iznosio 90 odnosno 23,5 % ukupnog broja ispitanika.

2. Status

Status:

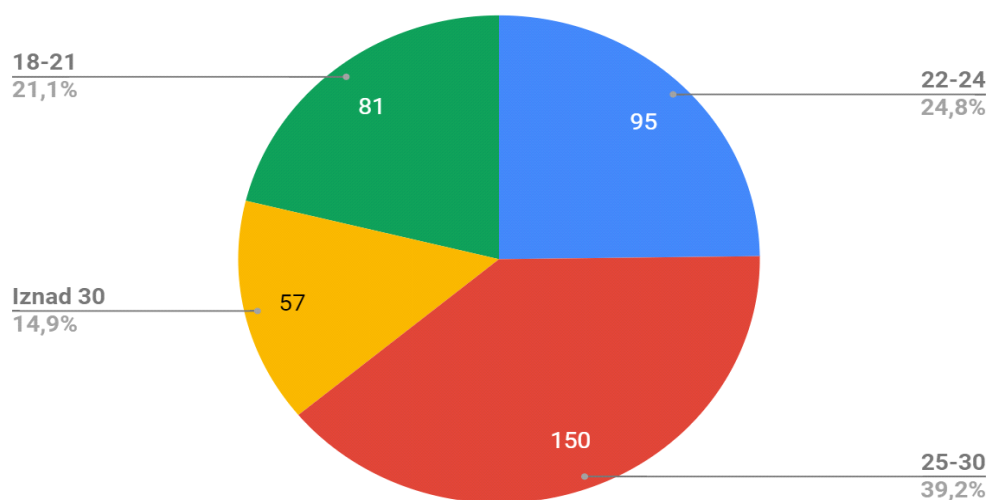
Slika 3. Status (Izvor: Rad autora)

Najveći broj ispitanika je bilo zaposleno, njih 210, što iznosi 54,8 % , dok ih je nezaposlenih bilo 40, odnosno 10,4 %. Broj ispitanika koji imaju status studenta je 127, odnosno 33,2 %, a

6 osoba se izjasnilo kao samozaposleni što iznosi 1,6 %. Od 383 ispitanika u trenutku provođenja anketa se nije nalazilo u mirovini.

3. Dob

Dob:

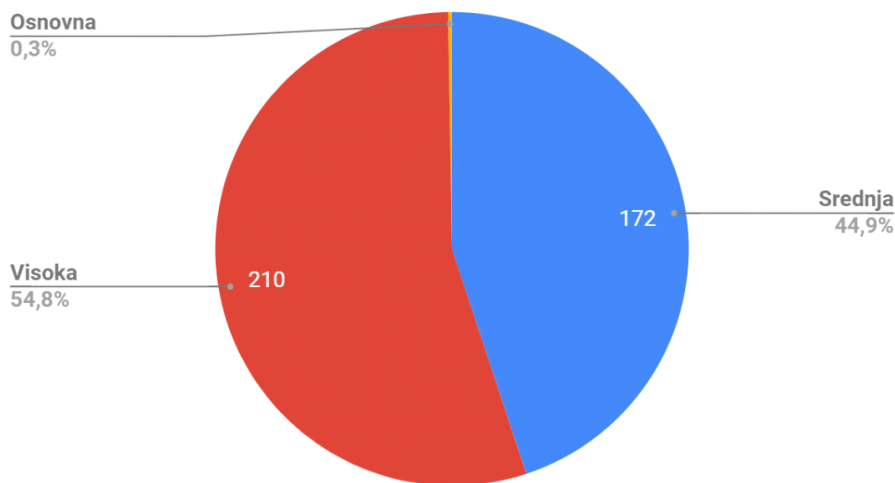

Slika 4. Dob (Izvor: Rad autora)

Najveći broj ispitanika je bilo u dobi od 25-30 godina, njih 150, odnosno 39,2 %. 95 osoba je imalo između 22-24 godine dok je najmanji broj ispitanika imalo iznad 30 godina, njih 57, odnosno 14,9%

4. Stručna sprema

Stručna sprema:

Slika 5. Stručna sprema (Izvor: Rad autora)

Slika 5. prikazuje 54,8 % ispitanika, odnosno njih 210 posjeduje visoku stručnu spremlu, dok njih 172 posjeduje srednju stručnu spremlu. Jedna osoba se izjasnila da posjeduje samo osnovnu stručnu spremlu.

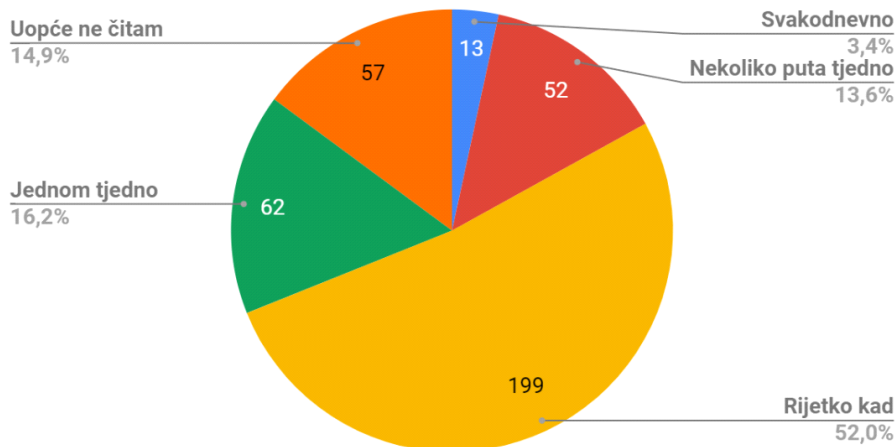
5. Koliko često čitate članke vezane za finansijsku ili ekonomsku tematiku?

Tablica 2. Čitanje članaka finansijske ili ekonomske tematike

Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
Svakodnevno	13	3,4%
Jednom tjedno	62	16,2%
Nekoliko puta tjedno	52	13,6%
Rijetko kad	199	52,0%
Uopće ne čitam	57	14,9%

Izvor: Rad autora

Koliko često čitate članke vezane za financijsku ili ekonomsku tematiku?

Slika 6. Učestalost čitanja članaka financijske ili ekonomske tematike (Izvor: Rad autora)

Slika 6. prikazuje da samo 13 osoba svakodnevno čita navedeni sadržaj, odnosno njih 3,4 %. Najveći broj ispitanika, njih 199 rijetko kad čita navedenu tematiku. 52 osobe nekoliko puta tjedno pročitaju članak sa anketiranom tematikom, dok njih 62 pročitaju članke jednom tjedno. 57 osoba, odnosno njih 14,9 % se izjasnilo da uopće ne čitaju članke sa financijskom ili ekonomskom tematikom.

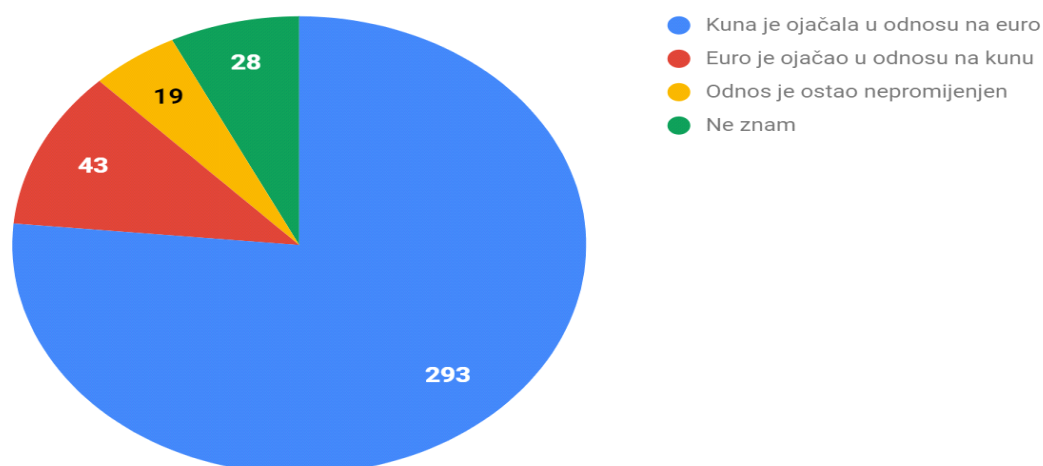
6. Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači:

Tablica 3. Pad tečaja eura u odnosu na kunu

Odgovor	Broj ispitanika (%)	Postotak (%)
Euro je ojačao u odnosu na kunu	43	11,2%
Kuna je ojačala u odnosu na euro	293	76,5%
Odnos je ostao nepromijenjen	19	5%
Ne znam	28	7,3%

Izvor: Rad autora

Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači:

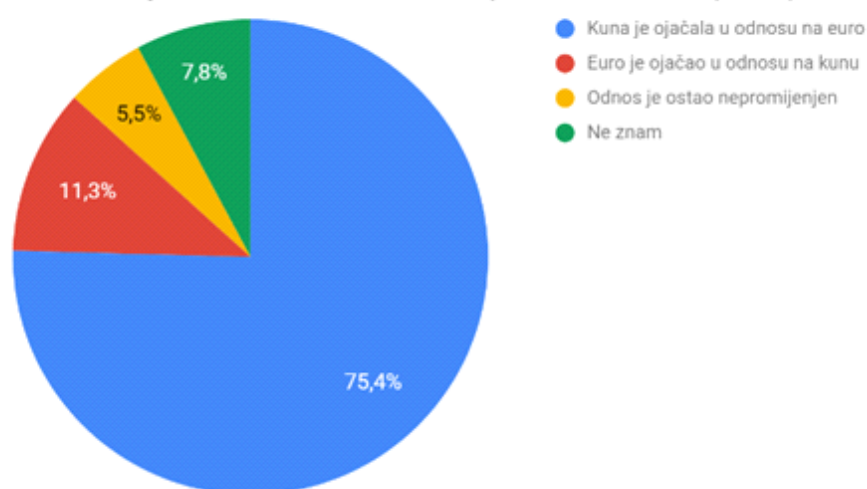

Slika 7. Tečaj eura (Izvor: Rad autora)

293 osobe smatraju da ukoliko tečaj eura padne u odnosu na kune da će kuna ojačati u odnosu na euro, dok ih 43 troje smatra da će u tom slučaju euro ojačati u odnosu na kune. 28 ispitanika je označilo da ne znaju odgovor na postavljeno pitanje, dok njih 19 smatra da pad jedne valute nema direktan utjecaj na drugu valutu tj. da odnos ostaje nepromijenjen.

7. Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači (Žene):

Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači (Žene):

Slika 8. Tečaj eura – Žene (Izvor: Rad autora)

75,4 % ispitanika ženskog spola je točno odgovorilo na postavljeno pitanje, njih 7,8 % nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje, dok je njih 16,8 % krivo odgovorilo na anketno pitanje.

8. Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači (Muškarci):

Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači (Muškarci):

Slika 9. Tečaj eura – Muškarci (Izvor: Rad autora)

80 % ispitanika koji su se izjasnili kao muškarci su točno odgovorili na postavljeno anketno pitanje, odnosno 4,6 % više nego ispitanici koji su se izjasnili kao ženske osobe. 5,6 % nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje, dok je njih ukupno 3,3% odabralo jedno od dva preostala netočna odgovora.

Tablica 4. Pad tečaja eura u odnosu na kune znači:

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Euro je ojačao u odnosu na kunu	11,3%	11,1%	0,2%
Kuna je ojačala u odnosu na euro	75,4%	80%	4,6%
Odnos je ostao nepromijenjen	5,5%	3,3%	2,2%
Ne znam	7,8%	5,6%	2,2%

Izvor: Rad autora

Odnosi odgovora na anketno pitanje između osoba ženskog spola i osoba muškog spola je slijedeća: na pitanje ukoliko tečaj eura padne u odnosu na kune, 80 % ispitanika muškog spola je dalo točan odgovor da u toj situaciji kuna ojača u odnosu na euro, dok je 75,4 % osoba ženskog spola točno odgovorilo na to pitanje, što predstavlja razliku od 4,6 %. 2,2% ispitanika više ispitanika ženskog spola nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje, dok njih 0,2 % više ispitanika ženskog spola smatra da ako euro padne u odnosu na kunu da će automatski euro ojačati u odnosu na kune. 2,2% više ispitanika ženskog roda smatra da će u toj situaciji odnos ostati nepromijenjen

9. Po kojem tečaju kupujete eure u bankama?

Tablica 5. Kupovina eura u bankama

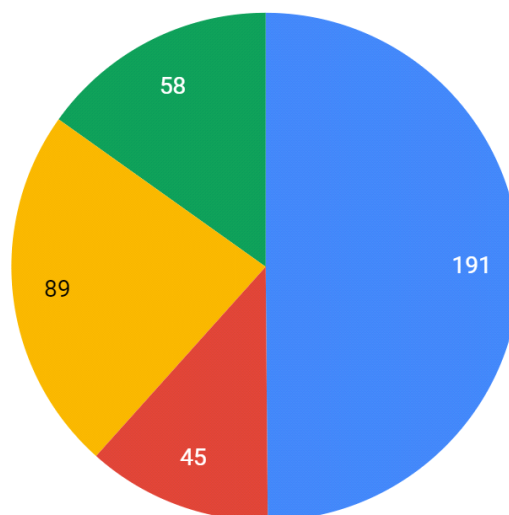
Po kupovnom tečaju banke	89
Po srednjem tečaju banke	45
Po prodajnom tečaju banke	191
Ne znam	58

Izvor: Rad autora

Tablica prikazuje odgovore ispitanika na pitanje: Po kojem tečaju kupujete eure u bankama?

Po kojem tečaju kupujete eure u bankama?

- Po prodajnom tečaju banke
- Po srednjem tečaju banke
- Po kupovnom tečaju banke
- Ne znam

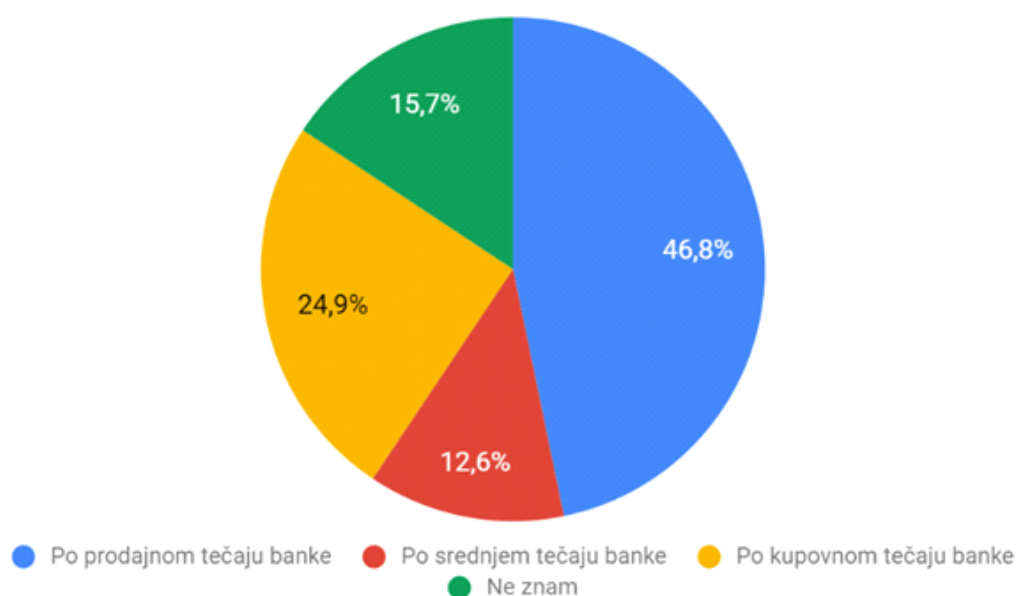

Slika 10. Kupnja eura u bankama (Izvor: Rad autora)

Slika broj 10. prikazuje odgovore na pitanje: Po kojem tečaju kupujete eure u bankama? 58 osoba na postavljeno pitanje nije znalo odgovoriti, njih 15,1 %, dok ih je nešto manje tj. 45-ero odgovorilo da se kupnja obavlja po srednjem tečaju banke, odnosno njih 11,8 %. 89 osoba smatra da se kupnja eura obavlja po kupovnom tečaju banke, što iznosi 23,2 % ispitanika. Na postavljeno anketno pitanje točno je odgovorilo 191 ispitanika što u krajnjem rezultatu iznosi 49,9 %. Traženi odgovor na dato anketno pitanje je glasilo da se euri u bankama kupuju po prodajnom tečaju.

10. Po kojem tečaju kupujete eure u bankama (Žene)?

Po kojem tečaju kupujete eure u bankama (Žene)?

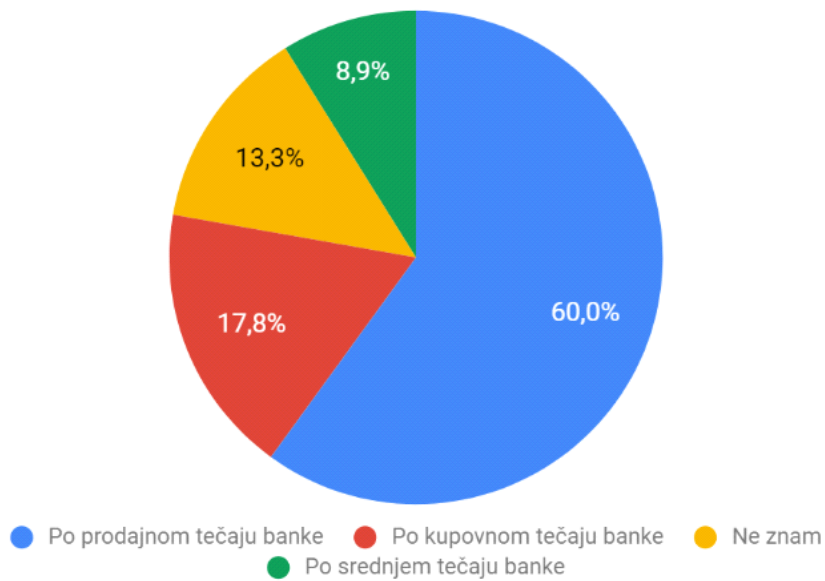

Slika 11. Kupnja eura u bankama-Žene (Izvor: Rad autora)

15,7 % osoba ženskog spola nije znalo odgovoriti na postavljeno anketno pitanje dok, je njih 12,6 % odgovorilo da se kupnja eura odvija po srednjem tečaju banke. Da se kupnja eura odrađuje po kupovnom tečaju banke smatra 24,9 % ispitanika ženskog spola. 46,8 % osoba ženskog spola ovog anketnog upitnika potvrdilo je da se kupnja eura u bankama odvije po prodajnom tečaju banka, što ispada 3,1 % prosječno manje od ukupnih odgovora na to pitanje od strane ženskog i muškog spola.

11. Po kojem tečaju kupujete eure u bankama (Muškarci)?

Po kojem tečaju kupujete eure u bankama (Muškarci)?

Slika 12. Kupnja eura u bankama - Muškarci (Izvor: Rad autora)

Što se tiče odgovora muških ispitanika na postavljeno pitanje, njih 13,3 % nije znalo odgovoriti, dok njih 8,9 % smatra da se kupnja eura obavlja po srednjem tečaju banke. Da se transakcija kupnje eura obavlja po kupovnom tečaju smatra 17,8 % ispitanika muškog spola, dok njih 60,0 % odgovara sa odgovorom da se kupnja eura obavlja po prodajnom tečaju banke, što iznosi 11,1 % više odgovora od ukupnih odgovora na to pitanje.

Tablica 6. Kupnja eura u bankama (%)

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Po prodajnom tečaju banke	44,8%	60%	15,2%
Po kupovnom tečaju banke	24,9%	17,8	7,1%
Ne znam	15,7%	13,3%	2,4%
Po srednjem tečaju banke	12,6%	8,9%	3,7%

Izvor: Rad autora

Odnosi odgovora na anketno pitanje između osoba ženskog spola i osoba muškog spola je slijedeća: 15,7 % ispitanika ženskog spola nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje, dok 13,3 % ispitanika muškog spola nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje, što predstavlja razliku od 2,4 % između odgovora različitih spolova. 8,9 % muških ispitanika smatra da se kupnja eura obavlja po srednjem tečaju banke, dok je 12,6 % ženskih ispitanika dalo identičan odgovor što čini razliku od 3,7 % više odgovora od ukupnih odgovora na to pitanje. 24,9 % ženskih ispitanika smatra da se kupnja eura odvija po kupovnom tečaju banke, dok njih 17,8 % ispitanika muškog spola smatra da se kupnja eura obavlja po kupovnom tečaju banke, što predstavlja razliku od 7,1 % više odgovora od ukupnih odgovora na to pitanje. 60 % muškaraca je odgovorilo da se kupnja eura odvija po prodajnom tečaju banke, dok je njih 46,8 % ispitanika ženskog spola dalo identičan odgovor. Čak 13,2 % više ispitanika muškog od ženskog spola je dalo točan odgovor na anketno pitanje.

12. Što je inflacija?

Tablica 7. Što je inflacija?

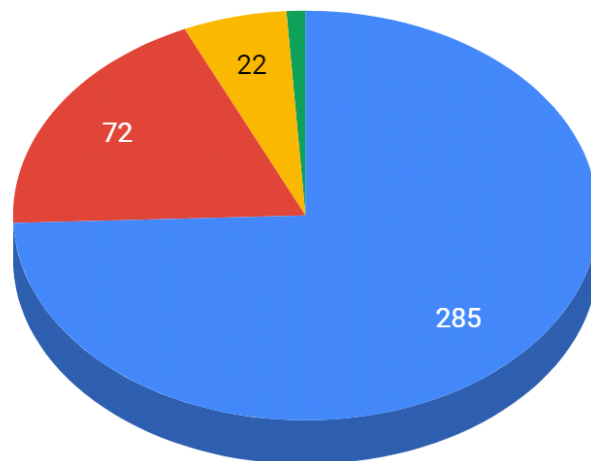
Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
Povećanje vrijednosti novca	72	18,8%
Pad vrijednosti novca	285	74,4%
Vrijednost novca nakon inflacije ostaje nepromijenjena	4	1%
Ne znam	22	5,8%

Izvor: Rad autora

Tablica prikazuje odgovore ispitanika na postavljeno anketno pitanje.

Što je inflacija?

- Pad vrijednosti novca
- Povećanje vrijednosti novca
- Ne znam
- Vrijednost novca nakon inflacije ostaje nepromijenjena

Slika 13. Što je inflacija? (Izvor: Rad autora)

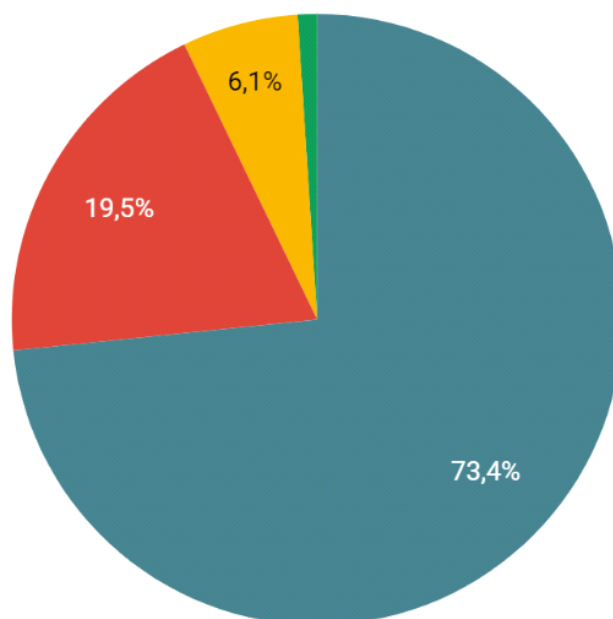
Na pitanje što je inflacija, njih 285 ispitanika od ukupnih 383 odgovorilo je da je inflacija pad vrijednosti novca. Nekolicina njih, točnije njih 4 smatra da vrijednost novca nakon inflacije

ostaje nepromijenjena, dok njih 22 nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje. 18,8 % ispitanika misli da nakon inflacije poraste vrijednost novca, odnosno njih 72.

13. Što je inflacija (Žene)?

Što je inflacija (Žene)?

- Pad vrijednosti novca
- Povećanje vrijednosti novca
- Ne znam
- Vrijednost novca nakon inflacije ostaje nepromijenjena

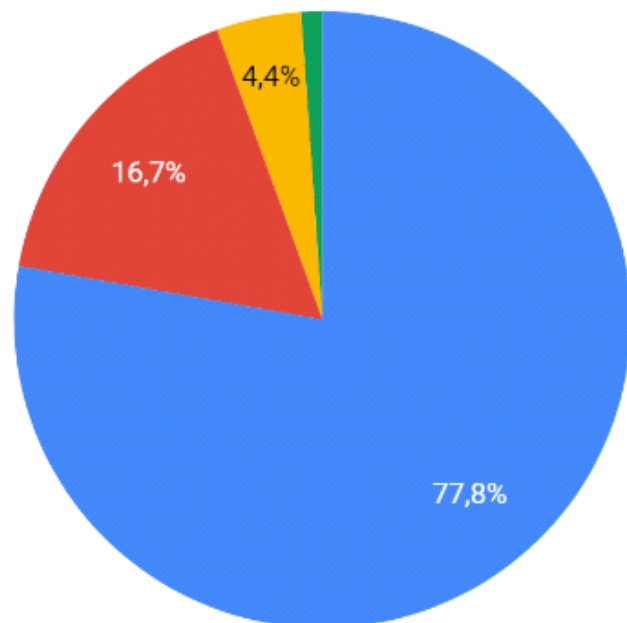
Slika 14. Što je inflacija (Žene)? (izvor: Rad autora)

Inflacija je povećanje vrijednosti novca misli 19,5% ispitanika ženskog spola, dok njih 6,1% nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje. 1% ispitanika ženskog spola smatra da nakon inflacije vrijednost novca ostaje nepromijenjena. Inflacija je pad vrijednosti novca smatra 73,4% ispitanika ženskog spola, što čini u postotnom omjeru 1% manje od ukupnih odgovora ispitanika na postavljeno pitanje.

14. Što je inflacija (Muškarci)?

Što je inflacija (Muškarci)?

- Pad vrijednosti novca
- Povećanje vrijednosti novca
- Ne znam
- Vrijednost novca nakon inflacije ostaje nepromijenjena

Slika 15. Što je inflacija (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)

Sudionici ankete najmanje su dali odgovor da se vrijednost novca nakon inflacije ostaje nepromijenjena, njih 1%. Odgovoriti na postavljeno pitanje nije znalo 4,4% ispitanika, dok njih 16,7% misli da je inflacija povećanje vrijednosti novca. Najviše ispitanika smatra da je inflacija pad vrijednosti novca, njih 77,8% , što je 3,4% više označenih odgovora na postavljeno pitanje od ukupnih odgovora svih sudionika u postotnom omjeru.

Tablica 8. Odgovori što je inflacija?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Povećanje vrijednosti novca	19,5%	16,7%	2,8%
Pad vrijednosti novca	73,4%	77,8%	4,4%
Vrijednost novca nakon inflacije ostaje nepromijenjena	1%	1,1%	0,1%
Ne znam	6,1%	4,4%	1,5%

Izvor: rad autora

Odnosi odgovora na anketno pitanje između osoba ženskog spola i osoba muškog spola je slijedeća: Odgovoriti na postavljeno pitanje nije znalo 1,5% manje ispitanika muškog spola u odnosu na ispitanike ženskog spola, dok je pak razlika da nakon inflacije vrijednost novca ostaje nepromijenjena samo 0,1% u „korist ispitanika muškog spola. 2,8% više ispitanika žensko spola od ispitanika muškog spola smatra da je inflacija povećanje vrijednosti novca, dok je 4,4% ispitanika muškog spola dalo odgovor da je inflacija smanjenje vrijednosti novca.

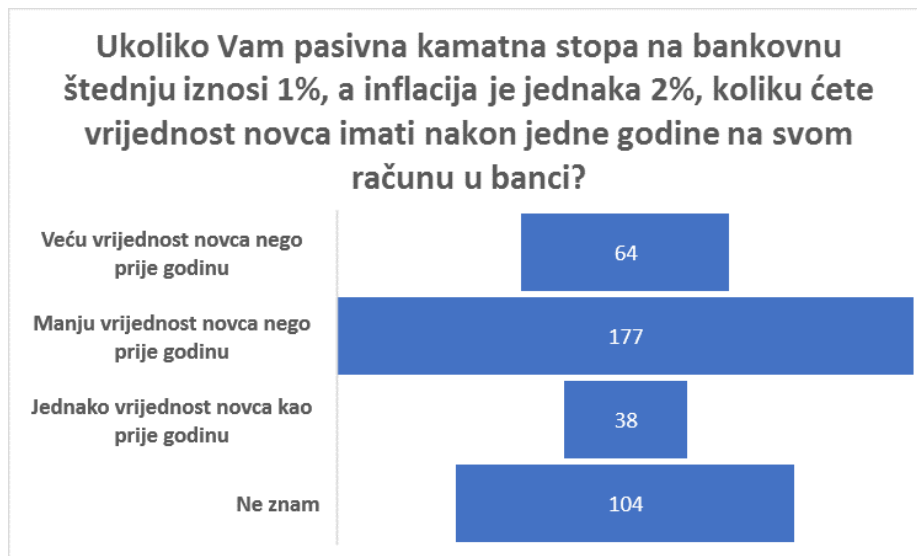
15. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliku ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine svom računu u banci?

Tablica 9. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliku ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine svom računu u banci?

Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
Veću vrijednost novca nego prije godinu dana	64	16,7%
Manju vrijednost novca nego prije godinu dana	177	46,2%
Jednaku vrijednost novca kao prije godinu dana	38	9,9%
Ne znam	104	27,2%

Izvor: Rad autora

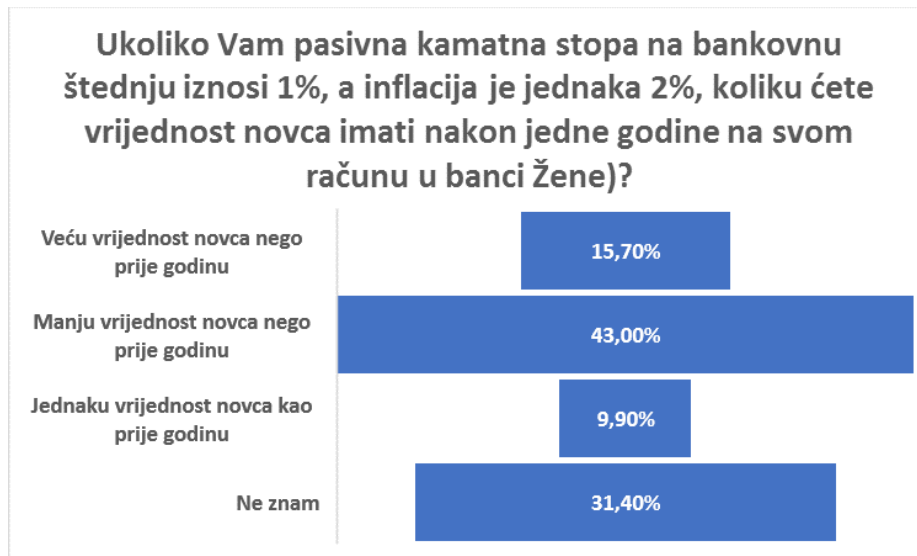
Tablica 9. prikazuje broj datih odgovora na postavljeno anketno pitanje.

Slika 16. Odgovori na postavljeno anketno pitanje (Izvor: Rad autora)

Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznos 1% a inflacija 2% znači da ćete nakon godine dana imati manju vrijednost novca nego kada ste počeli štedjeti smatra njih 177 ispitanika, dok pak njih 64 smatra da ćete „zaraditi“ i imati veću vrijednost novca nego početkom štednje. 64 osobe smatraju da štednja i inflacija zapravo i nemaju neku direktnu vezu i da će vrijednost novca ostati nepromijenjena, dok pak njih 104 nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje.

16. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliku ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine svom računu u banci (Žene)?

Slika 17. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliku ćete nakon jedne godine imati na svome računu u banci (Žene)? (Izvor: Rad autora)

Čak 31,4% ispitanika nije znalo odgovoriti na postavljeno anketno pitanje, dok njih 15,7% smatra da se uz pasivnu kamatnu stopu od 1% i inflacijom od 2% “zarađuje“ i da će imati veću vrijednost novca nakon godine dana nego početkom štednje. 9,9% ispitanika ženskog spola smatra da će nakon inflacije i priznate pasivne kamatne vrijednost novca ostati nepromijenjena. Njih 43% smatra da će se veći postotak inflacije od pasivne kamatne stope negativno odraziti na vrijednost novca i da će nakon godinu dana imati manju vrijednost novca.

17. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliku ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine svom računu u banci (Muškarci)?

Slika 18. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliku ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine svom računu u banci (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)

Najveći postotak ispitanika smatra da će nakon postavljene stope inflacije i pasivne kamatne stope na štednju imati manju vrijednost novca nego prije početka štednje, njih 57% ispitanika. 13% ispitanika nije znalo odgovoriti na postavljeno anketno pitanje, dok njih 13% smatra će vrijednost novca ostati nepromijenjena, dok njih 20% smatra da će nakon postavljene stope inflacije i pasivne kamatne stope nešto i „zaraditi“ tj. da će imati veću vrijednost novca nego prije godinu dana.

Tablica 10. Odgovori na pitanja: Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliko ćete nakon jedne godine imati na svome računu u banci?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Veću vrijednost novca nego prije godinu dana	15,7%	20%	4,3%
Manju vrijednost novca nego prije godinu dana	43%	56,7%	13,7%
Jednaku vrijednost novca kao prije godinu dana	9,9%	10%	0,1%
Ne znam	31,4%	13,3%	18,1%

Izvor: Rad autora

Odnosi odgovora na anketno pitanje između osoba ženskog spola i osoba muškog spola je slijedeća: 4,3% više ispitanika muškog spola smatra da ćete nakon godinu dana, uz inflaciju od 2% i pasivnu kamatnu stopu od 1%, imati veću vrijednost novca nego početkom štednje. Neznatna razlika u odgovorima, 0,1%, između osoba ženskog i muškog spola je bio odgovor da će vrijednost novca biti nepromijenjena. Najveća razlika u odgovorima bila je upravo na odgovoru da ne znaju odgovoriti na postavljeno pitanje, tj. čak 18,1% više ispitanika ženskog spola nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje. Da ćete nakon godinu dana uz postavljeno stopu inflacije i pasivne kamatne stope izgubiti na vrijednosti novca se slaže 13,7% manje ispitanika ženskog spola.

18. Na koji način štedite novac?

Tablica 11. Na koji način štedite novac?

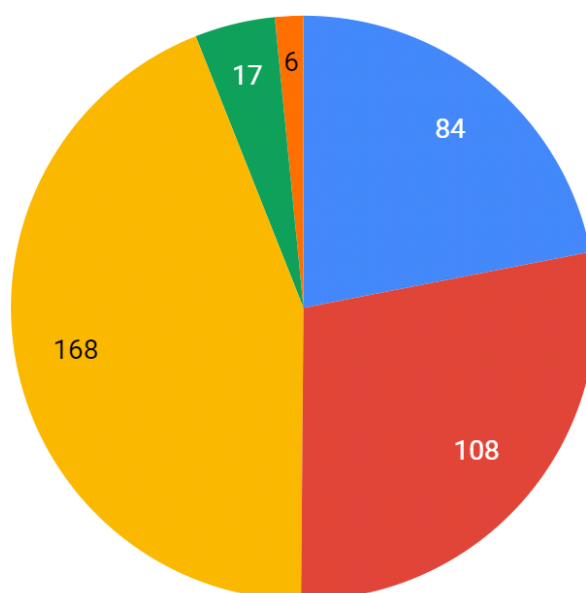
Štedim kod kuće	168
Imam otvorenu štednju u banci	84
Ulažem u dionice i fondove	6
Uplaćujem u 3. mirovinski stup	17
Ne štedim	108

Izvor: Rad autora

Tablica 11. prikazuje na koji način ispitanici štede.

Na koji način štedite novac?

- Imam otvorenu štednju u banci
- Ne štedim
- Štedim kod kuće
- Uplaćujem u 3. mirovinski stup
- Ulažem u dionice i fondove

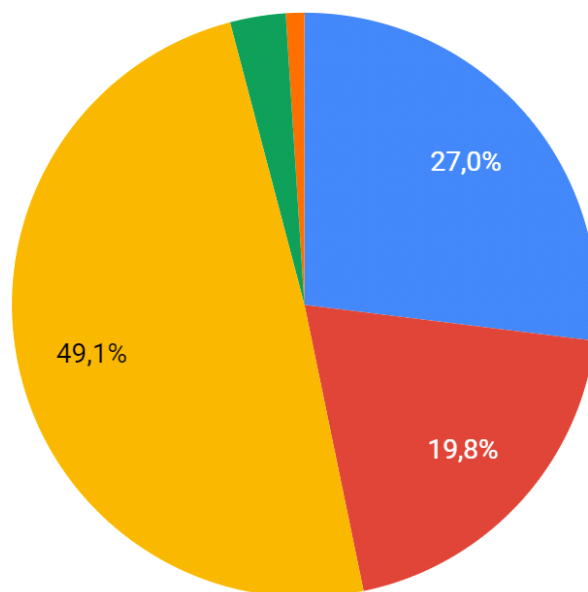
Slika 19. Na koji način štedite novac? (Izvor: Rad autora)

Na slici 19. vidimo na koji način ispitanici štede, najviše ispitanika štedi kod kuće, njih 108 dok njih 84-ero štedi preko otvorenih štednji u bankama. Čak 108 osoba uopće ne štedi, dok njih 17 uplaćuje u dobrovoljni mirovinski fond razmišljajući za budućnost. 6 osoba je sklonije riziku pa ulažu u dionice i fondove očekujući prinose fondova.

19. Na koji način štedite novac (Žene)?

Na koji način štedite novac (Žene)?

- Ne štedim
- Imam otvorenu štednju u banci
- Štedim kod kuće
- Uplaćujem u 3. mirovinski stup
- Ulažem u dionice i fondove

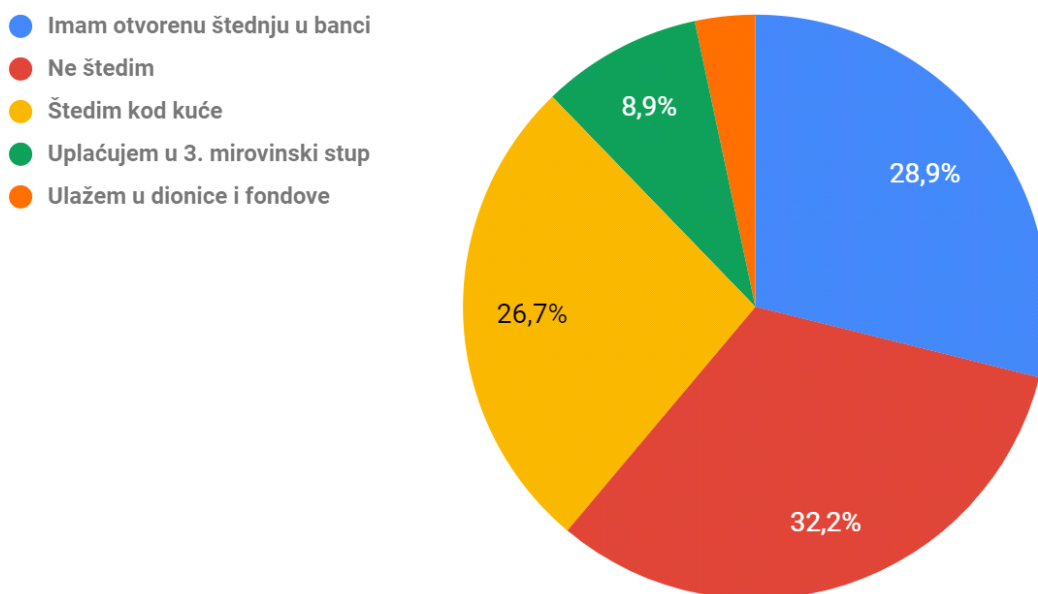

Slika 20. Na koji način štedite novac (Žene)?

Najveći postotak ispitanika ženskog spola štedi kod kuće, njih 49,1% , dok njih 19,8% ima otvorene štedne račune u bankama. 27,0% ispitanih žena uopće ne štedi. 3,1% dugoročno razmišlja i ulaže u dobrovoljni mirovinski stup, dok je njih 0,1 spremno na veži rizik pa ulažu u dionice i fondove.

20. Na koji način štedite novac (Muškarci)?

Na koji način štedite novac (Muškarci)?

Slika 21. Na koji način štedite novac (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)

Najveći postotak ispitanika muškog spola uopće ne štedi, njih čak 32,3%, dok njih 26,7% štedi kod kuće, tj. ne ulaže novac. Otvorene štednje u bankama ima 28,9% ispitanika, a njih 8,9% ulaže u dobrovoljni mirovinski fond. Dionice i fondovi su zanimljivi za ostatak ispitanika, njih 3,2% koji su spremni preuzeti neki rizik u ulaganjima.

Tablica 12. Na koji način štedite novac (%)?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Imam otvorenu štednju u banci	19,8%	28,9%	9,1%
Ne štedim	27%	32,3%	5,3%
Štedim kod kuće	49,1%	26,7%	22,4%
Uplaćujem u 3. mirovinski stup	3,1%	8,9%	5,8%
Ulažem u dionice i fondove	0,1%	3,2%	3,1%

Izvor: Rad autora

Iz navedene tablice možemo zaključiti da veći postotak žena štedi u odnosu na muškarce, njih 5,3%. Ispitanici ženskog spola su sklonije svoj novac čuvati kod kuće, tj. ne investiraju u moguću zaradu tako da čak 22,4% ispitanika ženskog spola više štedi kod kuće, tkz. štednja u čarapama. Ispitanici muškog spola manje su skloni štednji kod kuće, pa tako njih 91,% više nego osoba ženskog spola ima otvorene štedne račune u bankama i tako zarađuju preko pasivnih kamatnih stopa, dok je njih 3,1% više spremno riskirati svoj zarađeni novac i ulagati u dionice i fondove. Uplate u dobrovoljni mirovinski fond više privlače muškarce, njih 3,1%.

21. Koji nje rizičniji oblik ulaganja?

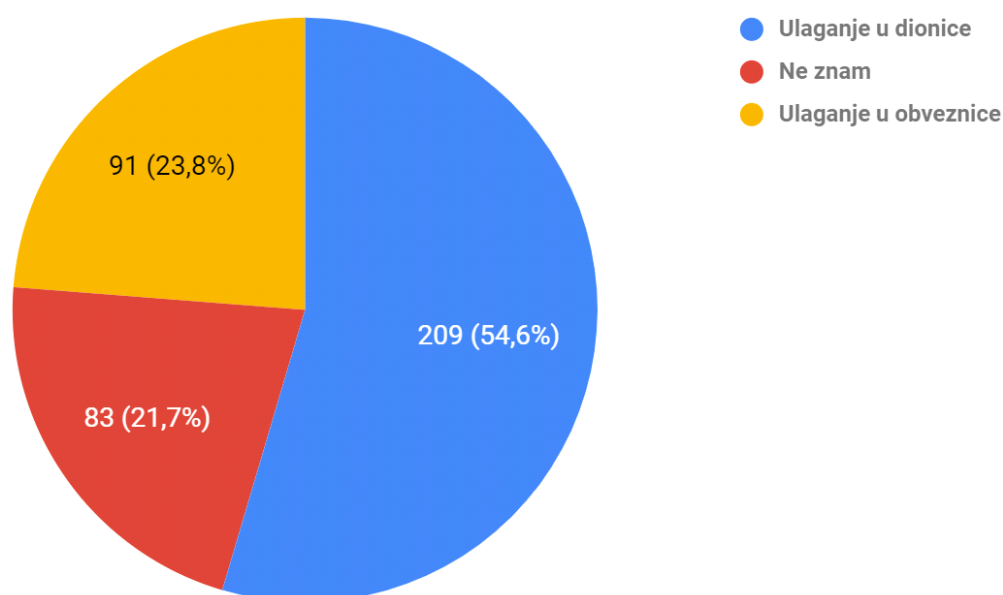
Tablica 13. Koji je rizičniji oblik ulaganja?

Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
Ulaganje u dionice	209	54,6%
Ulaganje u obveznice	91	23,8%
Ne znam	83	21,7%

Izvor: Rad autora

Tablica 13. Prikazuje broj pojedinih odgovora na postavljeno anketno pitanje.

Koji je rizičniji oblik ulaganja?

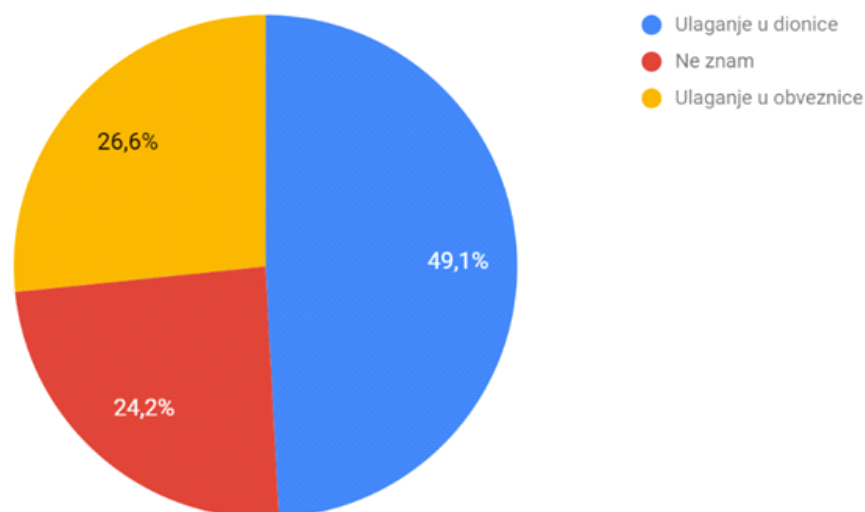

Slika 22. Koji je rizičniji oblik ulaganja? (Izvor: Rad autora)

Na slici 22. vidimo da najviše ispitanika smatra da je ulaganje u dionice rizičniji oblik ulaganja, njih 209 što čini 54,6% odgovora. 91 ispitanik smatra da je ulaganje u obveznice rizičniji oblik ulaganja, dok njih 83 nije znalo ponuditi odgovor na postavljeno anketno pitanje.

22. Koji je rizičniji oblik ulaganja (Žene)?

Koji je rizičniji oblik ulaganja (Žene)?

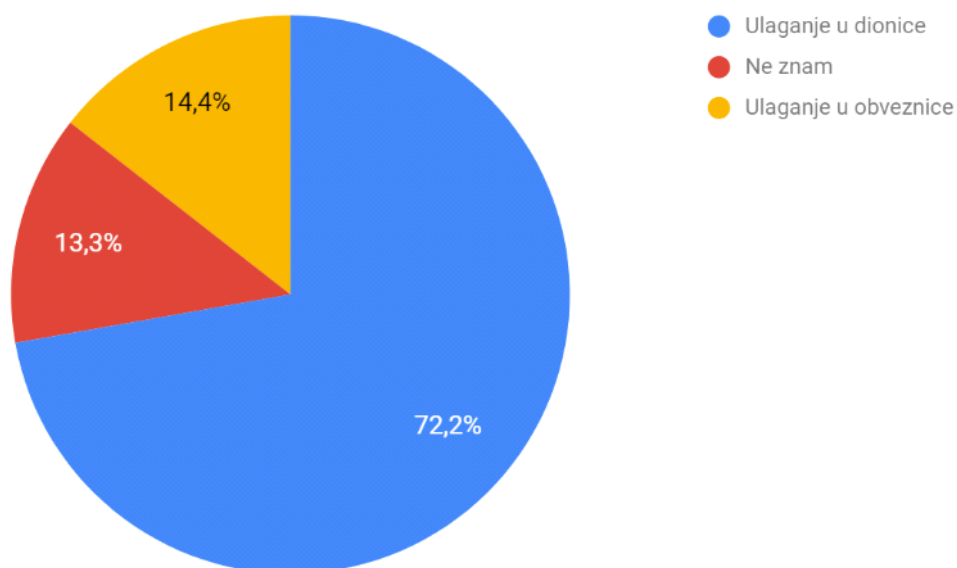

Slika 23. Koji je rizičniji oblik ulaganja (Žene)? (Izvor: Rad autora)

26,6% ispitanika ženskog spola smatra da je ulaganje u obveznice rizičniji oblik ulaganja, dok njih 24,2 % ispitanika nije znalo ponuditi odgovor na anketno pitanje. Da je ulaganje u dionice rizičniji oblik ulaganja smatra 49,1% ispitanika ženskog spola.

23. Koji je rizičniji oblik ulaganja (Muškarci)?

Koji je rizičniji oblik ulaganja (Muškarci)

Slika 24. Koji je rizičniji oblik ulaganja (Muškarci)?

Na slici 24 možemo vidjeti da 14,4% ispitanika muškog spola smatra da je ulaganje u obveznice rizičniji oblik ulaganja, dok njih 13,3% nije znalo odgovoriti na postavljeno anketno pitanje. Najveći broj ispitanika smatra da je ulaganje u dionice rizičniji oblik ulaganja, njih čak 72,2%.

Tablica 14. Koji je rizičniji oblik ulaganja (%)?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Ulaganje u dionice	49,1%	72,2%	23,1%
Ulaganje u obveznice	26,6%	14,4%	12,2%
Ne znam	24,2%	13,3%	10,9

Izvor: Rad autora

Iz navedene tablice možemo zaključiti da 12,2% više ispitanika ženskog spola od onih muškog spola smatra da je obveznica rizičniji oblik ulaganja, dok njih 109% više žena nije znalo odgovoriti na postavljeno pitanje. Najveća postotna razlika između muškog i ženskog spola leži u odgovoru da je dionica rizičniji oblik ulaganja, to smatra čak 23,1% više muških ispitanika.

24. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?

Tablica 15. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?

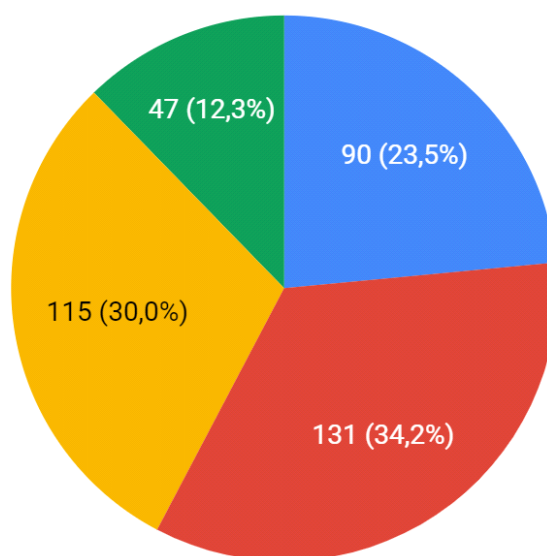
Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
Cijena obveznica raste	115	30%
Cijena obveznica pada	90	23,5%
Cijena obveznica ostaje nepromijenjena	47	12,3%
Ne znam	131	34,2%

Izvor: Rad autora

Tablica 15. Prikazuje odgovore ispitanika na pitanje: Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?

Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?

- Cijena obveznica pada
- Ne znam
- Cijena obveznica raste
- Cijena obveznica ostaje nepromijenjena

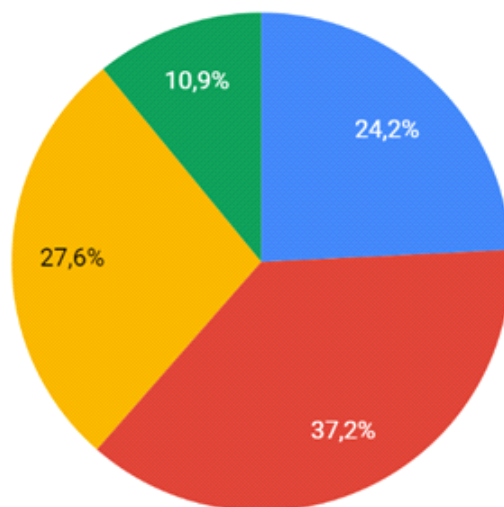
Slika 25. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?

Na slici vidimo da najveći broj ispitanika nije znalo odgovoriti na postavljeno anketno pitanje, njih 131 što čini 34,2% ispitanika. 115 ispitanika smatra da ako kamatna stopa raste da raste im cijena obveznica, dok njih 47 ili 12,3% smatra da u tom slučaju cijena obveznica ostaje nepromijenjena. 90 ispitanika smatra da kamatna stopa i cijena obveznica imaju suprotan učinak, tj. ukoliko kamatna stopa raste da cijena obveznica pada.

25. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Žene)?

Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Žene)?

- Cijena obveznica pada
- Ne znam
- Cijena obveznica raste
- Cijena obveznica ostaje nepromijenjena

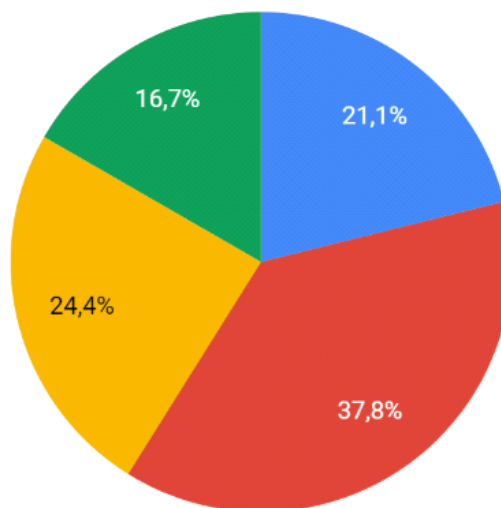
Slika 26. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Žene)? (Izvor: Rad autora)

Najveći broj ispitanika ženskog spola ne zna što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste, njih čak 37,2% dok njih 10,9% smatra da će u tim slučaju cijena obveznice ostati nepromijenjena. Ostatak ispitanika se odgovaralo je da cijena obveznice u tom slučaju raste ili pada. Njih 27,6% ispitanika ženskog spola smatra da ako kamatna stopa raste da će rasti i cijena obveznica, dok njih 24,2% smatra da u slučaju rasta kamatne stope pada cijena obveznica.

26. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Muškarci)?

Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Muškarci)?

- Cijena obveznica pada
- Cijena obveznica raste
- Ne znam
- Cijena obveznica ostaje nepromijenjena

Slika 27. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Muškarci)?

Najveći broj ispitanika muškog spola smatra da ukoliko kamatna stopa raste da će ujedno rasti i cijena obveznica, njih 37,8%. 16,7% ispitanika smatra da rast kamatne stope neće imati utjecaj na cijenu obveznice tj. da će njena cijena ostati nepromijenjena. 24,4% ispitanika nije znalo ponuditi odgovor na postavljeno anketno pitanje, dok njih 21,1% smatra da će rastom kamatne stope pasti cijena obveznice.

Tablica 16. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (%)?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Cijena obveznica pada	24,2%	21,1%	3,1%
Cijena obveznica raste	27,6%	37,8%	10,2%
Cijena obveznica ostaje nepromijenjena	10,9%	16,7%	5,8%
Ne znam	37,2%	24,4%	12,8%

Izvor: Rad autora

U tablici 16. vidimo odgovore ženskih i muških ispitanika na postavljeno anketno pitanje u postotnom omjeru. Najmanja razlika u između odgovora među spolovima je odgovor da ukoliko kamatna stopa raste pa će cijena obveznice pasti, samo 3,1%. 5,8% ispitanika muškog spola smatra da kamatna stopa neće imati utjecaj na cijenu obveznice tj. da cijena obveznice neće rasti, dok pak 12,8% više ispitanika ženskog spola nije znalo ponuditi odgovor na postavljeno anketno pitanje. 10,2% više ispitanika muškog spola smatra da ako kamatna stopa raste da će rasti i cijena obveznica.

27. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita?

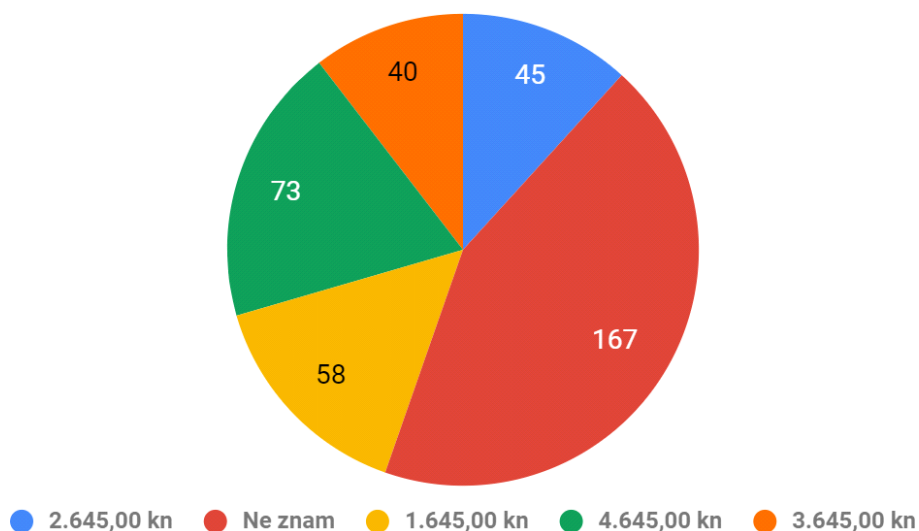
Tablica 17. Odgovori na postavljeno anketno pitanje

Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
1.645,00 HRK	58	15,1%
2.645,00 HRK	45	11,7%
3.645,00 HRK	40	10,4%
4.645,00 HRK	73	19,1%
Ne znam	167	43,6%

Izvor: Rad autora

Tablica 17. prikazuje odgovore ispitanika na postavljeno anketno pitanje, tj. da li bi znali izračunati ukupnu kamatu koju će platiti do kraja otplate kredita.

Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita?

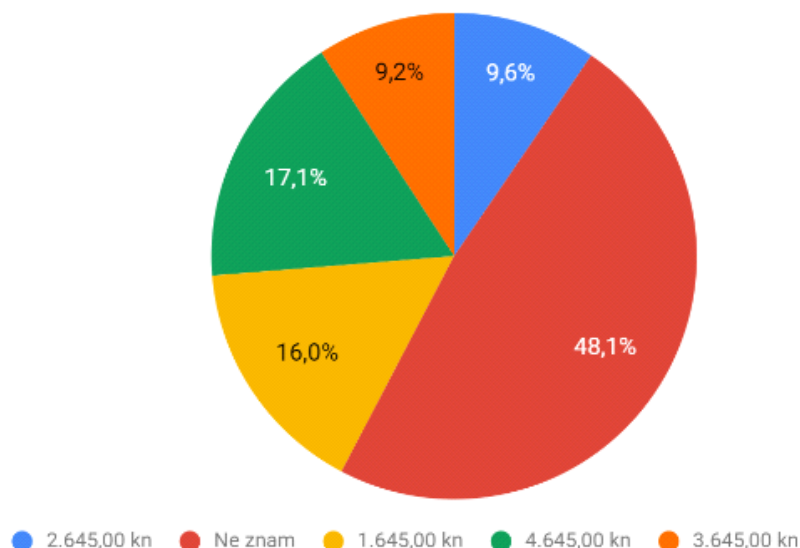

Slika 28. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita? (Izvor: Rad autora)

Prema provedenom istraživanju, 167 ispitanika ne bi znalo izračunati navedeni kredit, dok njih 73 smatra da uz navedene uvjete, banci vratite 4.645,00 HRK. 58 ispitanika smatra da će banci na kraju otplate kredita vratiti 1.645,00 HRK kamata, dok njih 45 misli da će vratiti kamatu u iznosu od 2.645,00 HRK. Njih 40 je uvjerenja da će vraćena kamata iznositi 3.645,00 HRK

28. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Žene)?

Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Žene)?

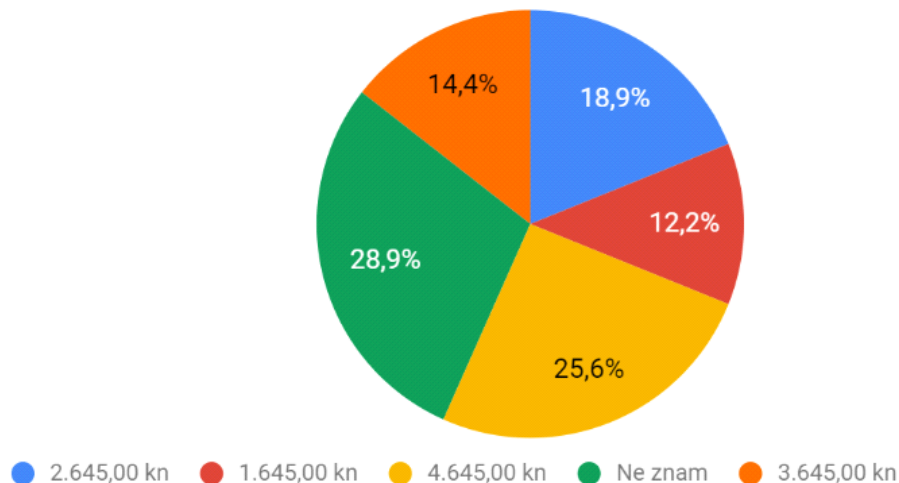

Slika 29. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Žene)? (Izvor: Rad autora)

Prema slici 29 i provedenom istraživanju, 48,1% ispitanika ženskog spola je dalo odgovor da ne zna izračunati iznos kredita. 16% ispitanika ženskog spola smatra da će na iznos od 20.000,00 HRK uz kamatnu stopu od 5% i rok otplate 5 godina banci vratiti kamatu u iznosu od 1.645,00 HRK, dok njih 17,1% smatra da će banci vratiti 4.645,00 HRK. 9,6% ispitanika ženskog spola misli da će banci vratiti kamate u iznosu od 2,645,00 HRK, dok njih najmanje smatra da će banci vratiti kamatu u iznosu od 3.645,00 HRK, njih 9,2%.

29. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Muškarci)?

Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Muškarci)?

Slika 30. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)

Nakon provedenog istraživanja, dolazimo do zaključka da 28,9% ispitanika muškog spola nije znalo ponuditi odgovor na postavljeno anketno pitanje, dok njih 25,6% smatra da će banci vratiti 4.645,00 HRK. Vraćena kamata iznosi 2.645,00 HRK smatra 18,9 % ispitanika, dok njih 14,4% smatra da će nakon otplate kredita banci vratiti 3.645,00 HRK. Na podignuti kredit od 20.000,00 HRK uz kamatnu stopu od 5% i na rok otplate od 5 godina, uplaćena kamata banci biti će 1.645,00 HRK smatra 12,2% ispitanika muškog spola.

Tablica 18. Odgovori na postavljeno anketno pitanje (%)

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
1.645,00 HRK	16%	12,1%	3,9%
2.645,00 HRK	9,6%	18,9%	9,3%
3.645,00 HRK	9,2%	14,4%	5,2%
4.645,00 HRK	17,1%	25,%	7,9%
Ne znam	48,1%	28,9%	19,2%

Izvor: Rad autora

Odnosi odgovora na anketno pitanje između osoba ženskog spola i osoba muškog spola je slijedeća: 3,9% više ispitanika ženskog spola smatra da će banci vratiti 1.645,00 HRK kamata, dok pak 9,3% ispitanika muškog spola smatra da će banci nakon otplate kredita ukupno vratiti 2.645,00 HRK kamata. 5,2% više ispitanika muškog spola tvrdi da će banci vratiti 3,645,00 HRK, dok čak 7,9% više ispitanika muškog spola smatra da će banci vratiti 4.645,00 HRK. Najveća postotna razlika između odgovora ženskih i muških ispitanika je u odgovoru da ne znaju koliku bi kamatu vratili banci, čak 19,2% više ispitanika ženskog spola.

30. Tko regulira rad kreditnih institucija?

Tablica 19. Tko regulira rad kreditnih institucija?

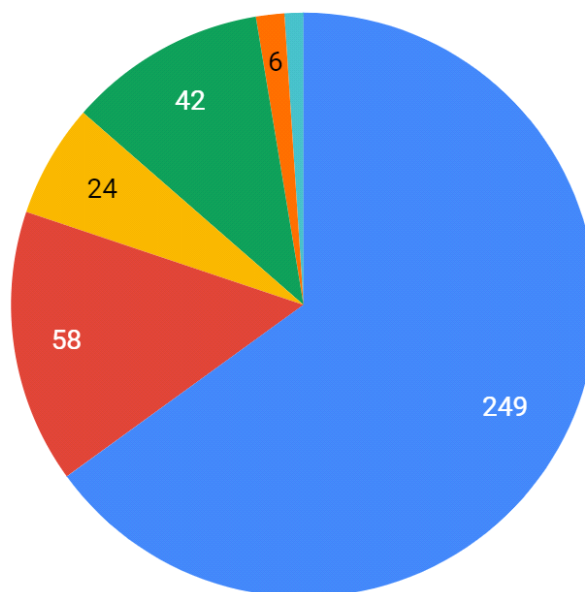
Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
Vlada Republike Hrvatske	6	1,6%
Hrvatski sabor	4	1%
Ministarstvo financija	58	15,1%
Hrvatska narodna banka	249	65%
FINA	24	6,3%
HANFA	42	11%

Izvor: Rad autora

Tablica 19. prikazuje odgovore ispitanika na pitanje: Tko regulira rad kreditnih institucija?

Tko regulira rad kreditnih institucija?

- Hrvatska narodna banka
- Ministarstvo financija
- FINA
- HANFA
- Vlada Republike Hrvatske
- Hrvatski sabor

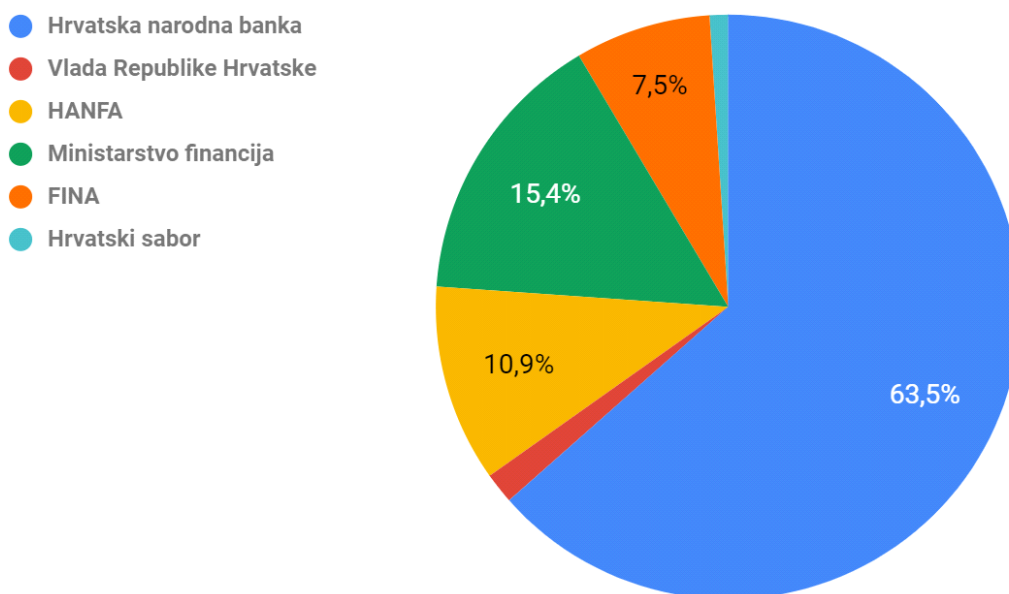

Slika 31. Tko regulira rad kreditnih institucija? (Izvor: Rad autora)

Na slici 31 možemo vidjeti da najveći broj ispitanika smatra da Hrvatska narodna banka regulira rad kreditnih institucija, točnije njih 249 ispitanika, dok njih 58 smatra da je za to zaduženo Ministarstvo financija. Hrvatski sabor regulira rad kreditnih osoba smatra jedna osoba, dok njih 6 smatra da je to dužnost Vlade Republike Hrvatske. Da rad kreditnih institucija prati i regulira Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga smatra 42 ispitanika, dok pak njih 24 smatra da je za to zadužena FINA (Financijska agencija).

31. Tko regulira rad kreditnih institucija (Žene)?

Tko regulira rad kreditnih institucija (Žene)?

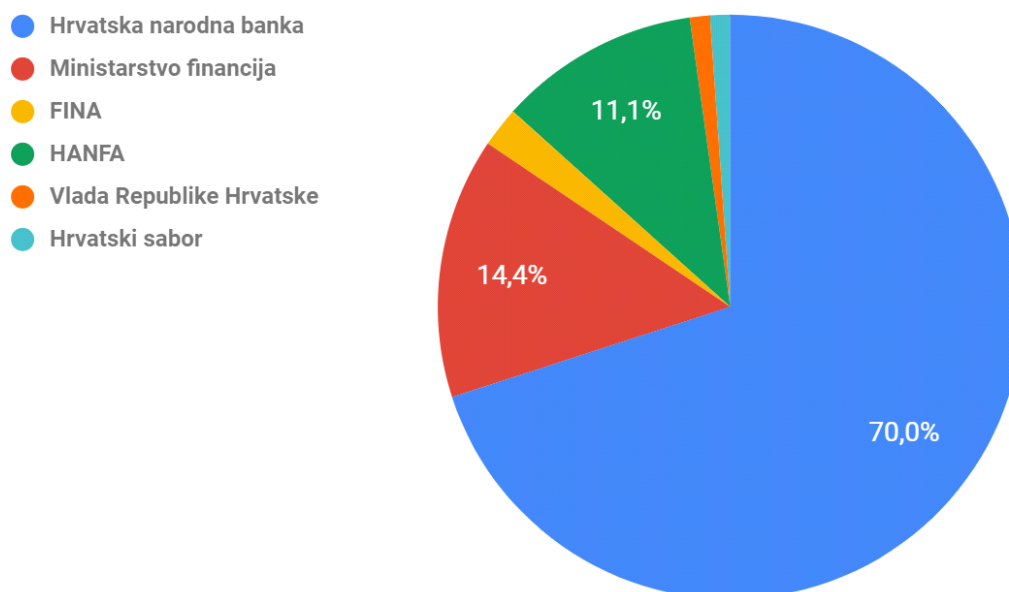

Slika 32. Tko regulira rad kreditnih institucija (Žene)? (Izvor: Rad autora)

Nakon provedenog istraživanja možemo ustvrditi da najveći broj ispitanika ženskog spola tvrdi da rad kreditnih institucija regulira Hrvatska narodna banka, njih 63,5%, dok njih 10,9% smatra da je to dužnost Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. 15,4% ispitanika ženskog spola smatra da je za to zaduženo Ministarstvo financija, dok njih 7,5% smatra da je za to zadužena FINA. Odgovor Hrvatski sabor regulira rad financijskih institucija dalo je 1% ispitanika, dok je njih 1,7% odgovorilo da je za to zadužena Vlada Republike Hrvatske.

32. Tko regulira rad kreditnih institucija (Muškarci)?

Tko regulira rad kreditnih institucija (Muškarci)?

Slika 33. Tko regulira rad kreditnih institucija (Muškarci)?

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga regulira rad kreditnih institucija smatra 11,1% ispitanika muškog spola, dok njih 14,4% smatra da je za to zaduženo Ministarstvo financija. Najveći postotak ispitanika, 70,0%, mišljenja je da Hrvatska narodna banka regulira rad kreditnih institucija. Da je za to zadužen Hrvatski sabor smatra 1,3% ispitanika muškog spola, a 1,1% njih smatra da je to zaduženje Vlade Republike Hrvatske. 2,2% ispitanika smatra da je za reguliranje rada kreditnih institucija zadužena FINA.

Tablica 20. Tko regulira rad kreditnih institucija (%)?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Hrvatska narodna banka	63,5%	70%	6,5%
Ministarstvo financija	15,4%	14,4%	1%
FINA	7,5%	2,2%	5,3%
HANFA	10,9%	11,1%	0,2%
Vlada Republike Hrvatske	1,7%	1,1%	0,6%
Hrvatski sabor	1%	1,3%	0,2%

Izvor: Rad autora

Odnosi odgovora na anketno pitanje između osoba ženskog spola i osoba muškog spola je slijedeća: 6,5% više ispitanika muškog spola smatra da Hrvatska narodna banka regulira rad kreditnih institucija, dok 5,3% više ispitanika ženskog spola smatra da je za to zadužena FINA. 1% više ispitanika ženskog spola smatra da je to dužnost Ministarstva financija, dok 0,2% više ispitanika muškog spola smatra da je to zaduženje Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. Da je to posao Vlade Republike Hrvatske smatra 0,6% više ispitanika ženskog spola, dok 0,2% više ispitanika muškog spola smatra da je to posao Hrvatskog sabora.

33. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?

Tablica 21. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?

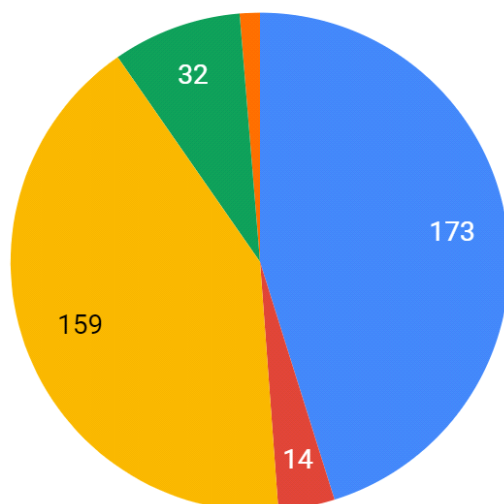
Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
3.000,00 HRK	159	41,5%
3.125,00 HRK	173	45,2%
3.300,00 HRK	14	3,7%
3.425,00 HRK	5	1,3%
Ne znam	32	8,4%

Izvor: Rad autora

Tablica 21. prikazuje odgovore na pitanja: Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?

Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?

● 3.125,00 kn ● 3.300,00 kn ● 3.000,00 kn ● Ne znam ● 3.425,00 kn

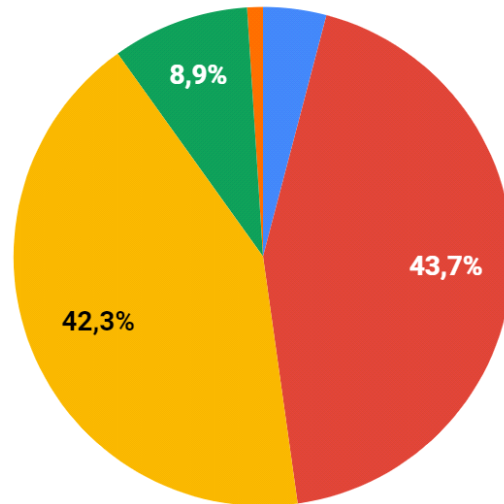
Slika 34. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta? (Izvor: Rad autora)

Nakon istraživanja možemo zaključiti da 14 osoba misli da je cijena prije popusta od 20% iznosila 3.300,00 HRK, dok njih 5 smatra da je cijena prije popusta bila 3.425,00 HRK. Najveći broj ispitanika smatra da je početna cijena iznosila 3.125,00 HRK točnije njih 173, a 159 ispitanika tvrdi da je početna cijena iznosila 3.000,00 HRK. Ostatak ispitanika nije znalo izračunati cijenu prije popusta.

34. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (Žene)?

Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (Žene)?

● 3.300,00 kn ● 3.000,00 kn ● 3.125,00 kn ● Ne znam ● 3.425,00 kn

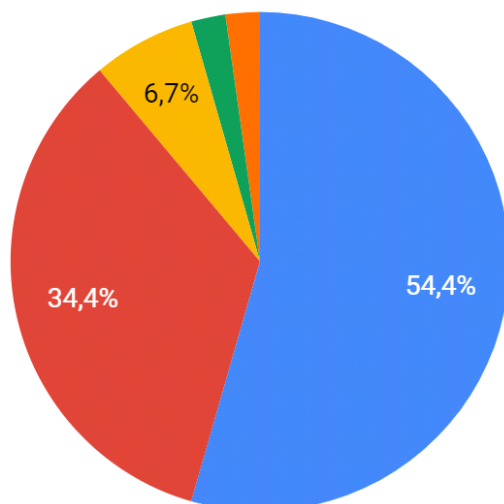
Slika 35. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (Žene)? (Izvor: Rad autora)

43,7% ispitanika ženskog spola misle da je cijena prije popusta od 20% iznosila 3.000,00 HRK, dok njih 42,3% smatra da je početna cijena mobitela iznosila 3.125,00 HRK. Izračunati cijenu prije popusta nije znalo 8,9% ispitanika ženskog spola, dok njih 4,1% smatra da je početna cijena iznosila 3.300,00 HRK. Odgovor da je cijena iznosila 3.425,00 HRK izabralo je 1% ispitanika.

35. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (muškarci)?

Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (Muškarci)?

● 3.125,00 kn ● 3.000,00 kn ● Ne znam ● 3.425,00 kn ● 3.300,00 kn

Slika 36. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)

Najveći postotak ispitanika muškog spola smatra da je cijena mobitela prije popusta iznosila 3.125,00 HRK, dok njih 34,4% smatra da je cijena bila postavljena na 3.000,00 HRK. Cijena mobitela je bila 3.425,00 HRK potvrdilo je 2,3% ispitanika, a njih 2,2% tvrdi da je cijena bila 3.300,00 HRK, dok njih 6,7% nije znalo izračunati cijenu prije popusta.

Tablica 22. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (%)?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
3.000,00 HRK	43,7%	34,4%	9,3%
3.125,00 HRK	42,3%	54,4%	12,1%
3.300,00 HRK	4,1%	2,2%	1,9%
3.425,00 HRK	1%	2,3%	1,3%
Ne znam	8,9%	6,7%	2,2%

Izvor: Rad autora

12,1% više ispitanika muškog spola smatra da je cijena prije popusta od 20% iznosila 3.125,00 HRK, dok pak njih 9,3% više ispitanika ženskog spola smatra da je početna cijena bila 3.000,00

HRK. Odgovor 3.300,00 HRK je odabralo 1,9% više ispitanika ženskog spola, dok je odgovor 3.425,00 HRK odabralo 1,3% više ispitanika muškog spola. Na postavljeno anketno pitanje nije znalo odgovoriti 2,2% više ispitanika ženskog spola.

36. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači?

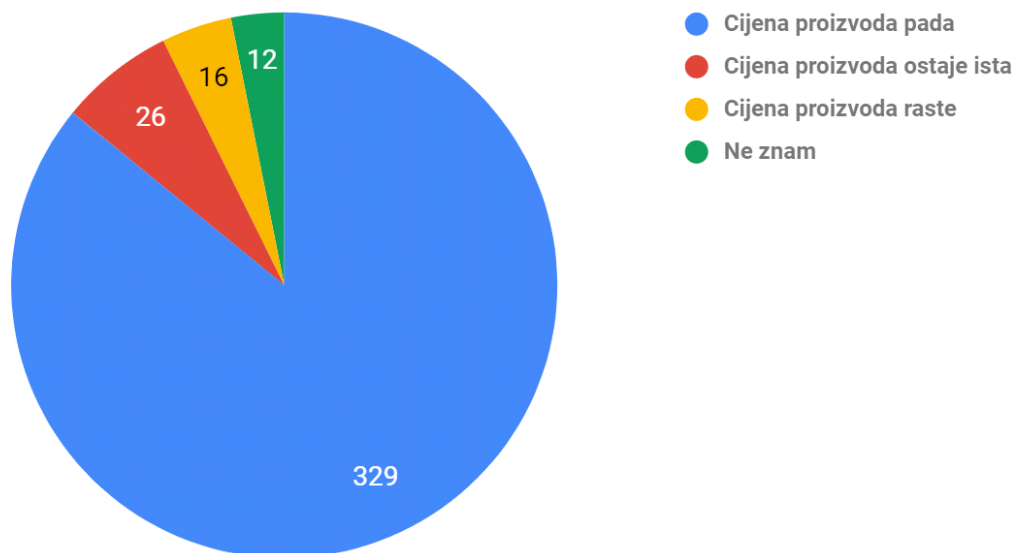
Tablica 23. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači?

Odgovor	Broj ispitanika	Postotak (%)
Cijena proizvoda ostaje ista	26	6,8%
Cijena proizvoda raste	16	4,2%
Cijena proizvoda pada	329	85,9%
Ne znam	12	3,1%

Izvor: Rad autora

U tablici 23. možemo vidjeti odgovore na postavljeno anketno pitanje i njihov postotni udio.

Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači?

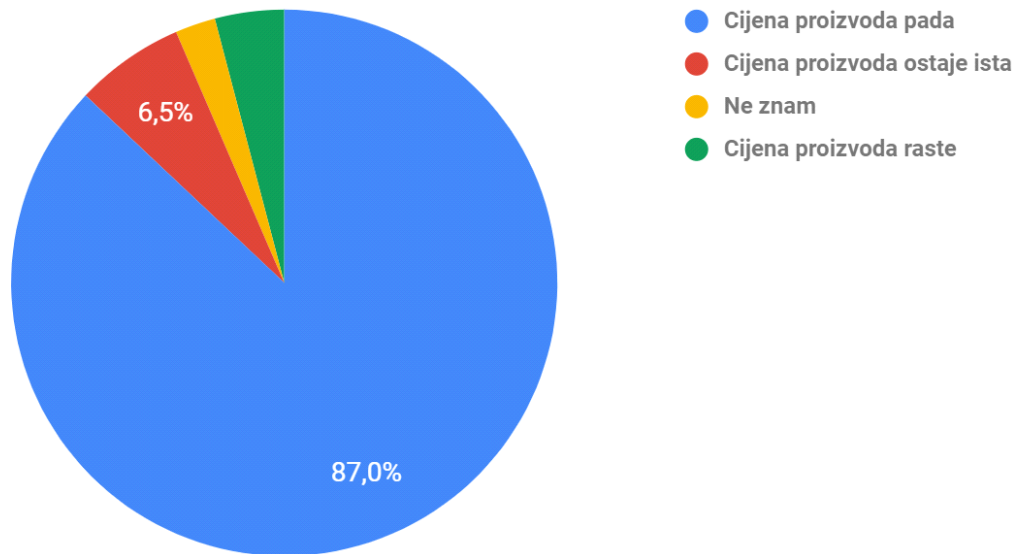
Slika 37. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači? (Izvor: Rad autora)

Na navedeno pitanje u anketnom upitniku, čak 329 ispitanik je odgovorila da cijena proizvoda pada, što čini 85,9% ispitanika. 12 ispitanika nije znalo odgovoriti na pitanje, dok njih 26 smatra

da ulazak novog konkurenta nema utjecaj na cijenu proizvoda: 16 ispitanika smatra da ulazak novog konkurenta znači i povećanje cijene proizvoda.

37. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Žene)?

Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Žene)?

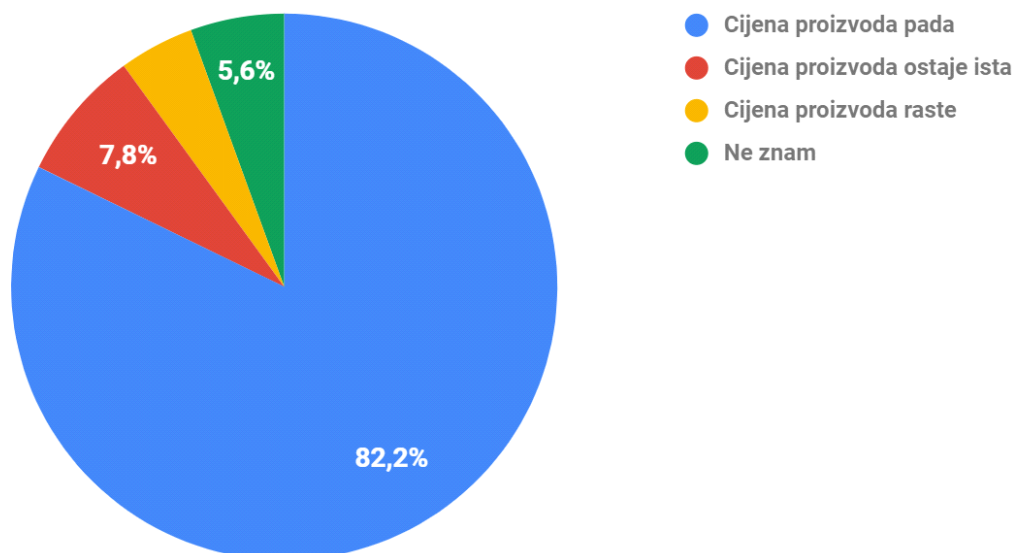

Slika 38. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Žene)? (Izvor: Rad autora)

Čak 87,0% ispitanika ženskog spola smatra da će ulaskom novih konkurenata cijene proizvode pasti, dok njih 6,5% ispitanika smatra da će cijena ostati ista, odnosno da ulazak novih konkurenata nema nekih direktnih utjecaja na cijenu. Ulazak novih konkurenata će podići razinu cijena proizvoda smatra 4,1% ispitanika, dok njih 2,4% nije znalo ponuditi odgovor na anketno pitanje.

38. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Muškarci)?

Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Muškarci)?

Slika 39. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)

Najveći postotak ispitanika muškog spola odgovorilo je da se ulaskom novih konkurenata na tržište smanjuje cijena proizvoda, dok njih 7,8% smatra da će ulaskom novih konkurenata cijena proizvoda ostati nepromijenjena. 5,6% ispitanika nije znalo odgovoriti na postavljeno anketno pitanje. Njih 4,4% smatra da će cijena proizvoda porasti ukoliko na tržište uđu novi konkurenti.

Tablica 24. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (%)?

Odgovor	Žene (%)	Muškarci (%)	Razlika (%)
Cijena proizvoda raste	4,1%	4,4%	0,3%
Cijena proizvoda pada	87%	82,2%	4,8%
Cijena proizvoda ostaje ista	6,5%	7,8%	1,3%
Ne znam	2,4%	5,6%	3,2%

Izvor: Rad autora

Prema tablici 24. na navedeno anketno pitanje 4,8% više ispitanika ženskog spola smatra da će cijena proizvoda pasti ulaskom novih konkurenata, dok njih 0,3% više ispitanika muškog spola smatra suprotno, tj. da će u tom slučaju cijena proizvoda porasti. 1,3% više ispitanika muškog spola smatra da će cijena proizvoda ostati ista, dok također 3,2% više ispitanika muškog spola nije znalo odgovoriti na postavljeno anketno pitanje.

4.5. Zaključno razmatranje istraživanja

Tablica 25. Rezultati istraživanja-Spol

Anketno pitanje	Točan odgovor	Spol ispitanika	Postotak točnih odgovora	Razlika
Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači:	Kuna je ojačala u odnosu na euro	Ž	75,4%	
		M	80%	5,6%
Po kojem tečaju kupujete eure u bankama?	Po prodajnom tečaju banke	Ž	46,8%	
		M	60%	13,2%
Što je inflacija?	Pad vrijednosti novca	Ž	73,4%	
		M	77,8%	4,4%

Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliko ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine na svom računu u banci?	Manju vrijednost novca nego prije godinu dana	Ž	43%	
		M	56,7%	13,7%
Koji je rizičniji oblik ulaganja?	Ulaganje u dionice	Ž	49,1%	
		M	72,2%	23,1%
Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?	Cijena obveznica pada	Ž	24,2%	3,1%
		M	21,1%	
Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita?	2.645,00 HRK	Ž	9,6%	
		M	18,9%	9,3%

Tko regulira rad kreditnih institucija?	Hrvatska narodna banka	Ž	63,5%	
		M	70%	6,4%
Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?	3.125,00 HRK	Ž	42,3%	
		M	54,4%	12,1%
Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači?	Cijena proizvoda pada	Ž	87%	4,8%
		M	82,2%	

Izvor: Rad autora

H1. Ispitanici ženskog spola su financijski pismeniji od onih muškog spola.

Prema provedenom istraživanju i dobivenim rezultatima, H1 odbijamo. Od ponuđenih 10 anketnih pitanja, na njih čak 8, veći postotak točnih odgovora dali su muški ispitanici, dok su na pitanje: Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači? I Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste? Veći postotak točnih odgovora ponudili ispitanici ženskog spola. Koristeći aritmetičku sredinu, donosimo zaključak da prosječno 10,975% više ispitanika muškog spola točno odgovara na pitanje, dok je prosječno na preostala dva pitanja točno odgovorilo 3,95% više ispitanika ženskog spola.

H2. Ispitanici visoke stručne sprema financijski su pismeniji od onih srednje stručne sprema

Tablica 26. Rezultati istraživanja-Stručna sprema

Anketno pitanje	Točan odgovor	Stručna sprema	Postotak točnih odgovora	Razlika
Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači:	Kuna je ojačala u odnosu na euro	VSS	79,4%	6,1%
		SSS	73,3%	
Po kojem tečaju kupujete eure u bankama?	Po prodajnom tečaju banke	VSS	50,7%	1,9%
		SSS	48,8%	
Što je inflacija?	Pad vrijednosti novca	VSS	76,7%	5%
		SSS	71,7%	
Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliko ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine na svom računu u banci?	Manju vrijednost novca nego prije godinu dana	VSS	45,7%	1,1%
		SSS	46,8%	
Koji je rizičniji oblik ulaganja?	Ulaganje u dionice	VSS	54,3%	1,2%
		SSS	55,5%	
Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?	Cijena obveznica pada	VSS	21,9%	3,5%
		SSS	25,4%	

Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita?	2.645,00 HRK	VSS	11,9%	0,3%
		SSS	11,6%	
Tko regulira rad kreditnih institucija?	Hrvatska narodna banka	VSS	70,%	11%
		SSS	59%	
Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?	3.125,00 HRK	VSS	47,1%	3,7%
		SSS	43,4%	
Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači?	Cijena proizvoda pada	VSS	89%	6,9%
		SSS	82,1%	

Izvor: Rad autora

Prema provedenom istraživanju i datim rezultatima, prihvaćamo H2. Od ponuđenih 10 pitanja, ispitanici visoke stručne sprema su na njih 7 dali postotno više točnih odgovora, dok je na ostalih 3 pitanja veći postotak točnih odgovora dalo ispitanika srednje stručne spreme. Ispitanici visoke stručne spreme ponudili su prosječno 4,99% više točnih odgovora po pitanju dok su osobe srednje stručne sprema prosječno na preostala 3 pitanja točno odgovarala 5,8% više od onih visoke stručne sprema.

5. Zaključak

Možemo zaključiti da su sva moderna gospodarstva uočila važnost financijske pismenosti i potrebe ulaganja u financijsko obrazovanje od malih nogu. Osobne financije ključan su element života svakog građanina jer svi mi donosimo financijske odluke. Zato treba poraditi na financijskoj pismenosti mladih tako da predmeti o osobnim financijama postaju dio obveznog, a ne izbornog kurikula. U dobu smo sve dostupnijih, ali i kompleksnijih financijskih proizvoda koje treba znati prepoznati. Ne zazivam zato njihovo ograničenje, jer svatko ima slobodu preuzeti rizik, ali važno je ljudima pomoći da ocijene koliko veliki rizik zapravo preuzimaju (unicath.hr 10.03.2020.)

U anketnom istraživanju koje je Hrvatsko katoličko sveučilište provelo na 7 sveučilišta i ispitanih 1.700 ispitanika možemo zaključiti da je financijska pismenost u Republici Hrvatskoj dosta manja u odnosu na druge europske države.

Neki od glavnih nalaza o financijskoj pismenosti:

- Svjetska istraživanja ukazuju da je tek 33% odraslih osoba diljem svijeta financijski pismeno. U Hrvatskoj je financijski pismeno 44% odraslih osoba, dok je europski prosjek 52%.
- Ovo istraživanje pokazalo je da se troje od četvero hrvatskih studenata rijetko ili gotovo nikad ne informira o temama povezanim s financijama. Pritom postoje značajne spolne razlike pri čemu se studenti informiraju češće od studentica.
- Hrvatski studenti posjeduju relativno slabo financijsko znanje i procjenjuju da su slabo upoznati s pojmom financijske pismenosti, ali izjavljuju da to žele promijeniti.
- Studenti koji su odrastali u nesigurnom financijskom okruženju češće se zanimaju za financijske teme, ali poduzetništvo i dalje promatraju kroz prizmu nesigurnosti. (unicath.hr 12.02.2020.)

Sva provedena istraživanja, bilo da je riječ o istraživanju Hrvatske narodne banke, istraživanju Hrvatskog katoličkog sveučilišta ili istraživanja koje je proveo autor ovo rada, potvrđuju tezu da Hrvati imaju nisku razinu pismenosti. Mali postotak ih ima visoku razinu financijske pismenosti i to većinom ljudi od 30-40 godina. Zabrinjavajuća činjenica je da jako malo stanovnika mlađih od 19 godina ima visoku financijsku pismenost. Jer pitanja i zadaci koji su korišteni u anketnim upitnicima ipak nisu toliko kompleksni, ipak su to pitanja koja koristimo

svakog dana i koji su nam dio svakodnevnice, od računanja postotka, popusta i slično. Još jedno istraživanje koje potvrđuje sve ove teze je ono iz 2012, kada je PISA prema OECD istraživala financijsku pismenost mladih, gdje su rezultati za Hrvatsku bili poražavajući, učenici su postigli rezultate statistički značajno niže od prosjeka zemalja OECD-a. Nadalje, Svjetska banka je još 2010. godine objavila studiju “Hrvatska – Dijagnostički pregled zaštite potrošača i financijske pismenosti” (SB, 2010), u kojoj zaključuje da nije dobro što ne postoje učinkovite kampanje promicanja svijesti ili pismenosti potrošača s ciljem boljeg razumijevanja bankovnih proizvoda i usluga te izbjegavanja problema u nastajanju, ističu Vehovec, Rajh i Kirbiš (2015.).

Što se tiče postavljenih hipoteza na početku rada, možemo zaključiti da smo imali polovičan „uspjeh“. Prva postavljena hipoteza je povrgnuta. H1 je postavljena tako da se smatralo da su osobe ženskog spola financijski pismenije od onih muškog spola, no odgovori na postavljena pitanja dala su drugačiji zaključak. Od postavljenih 10 pitanja, na njih čak 8, odnosno 80% pitanja su osobe muškog spola točno odgovorili na postavljena anketna pitanja. Što se pak tiče H2 nju možemo potvrditi. Od ponuđenih 10 pitanja, ispitanici visoke stručne sprema su na njih 7 dali postotno više točnih odgovora, dok je na ostalih 3 pitanja veći postotak točnih odgovora dalo ispitanici srednje stručne sprema. Ispitanici visoke stručne sprema ponudili su prosječno 4,99% više točnih odgovora po pitanja, dok su osobe srednje stručne sprema prosječno na preostala 3 pitanja točno odgovarala 5,8% više od onih visoke stručne sprema.

Nakon svega navedenog možemo zaključiti da je financijska pismenost izrazito bitna u današnjem ubrzanom svijetu, gdje svaki krivi odabir može rezultirati krajnje negativnim rezultatom. Loše financijske odluke, kao što je možda ne platiti parkirnu kartu, ne platiti račun za telekomunikacijsku uslugu ili možda tv pretplatu, može nas dovesti do ovrhe i blokade svih računa, troškovi se višestruko povećaju i oni računi od 100,00 HRK sada postaju 1.000,00 HRK i slično. Što dalje vodi da možda nećete moći podići nenamjenski kredit koji Vam je hitno potreban ili stambeni kredit. Jedna nepromišljena i loša financijska odluka može Vas koštati sigurne budućnosti. Zato je vrlo važno obrazovati se, steći znanja i vještine o financijama da bi mogli sigurno uploviti u budućnost, jer treba svaki dan učiti i biti u korak s vremenom, jer nitko se nije naučen rodio i nije preko noći sve naučio.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Zoran Jurkic (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom FINANCIJSKA PISMENOST STANOVIŠTA REPUBLIKE HRVATSKE (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Zoran Jurkic

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišne baze kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Zoran Jurkic (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom FINANCIJSKA PISMENOST STANOVIŠTA REPUBLIKE HRVATSKE (upisati naslov) čiji sam autor/ica. SUGLASAN NA JAVNU OBJAVU I SPOL I SPOLNOST

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Zoran Jurkic

(vlastoručni potpis)

6. Literatura.

Banks, J. (2010). *Cognitive function, financial literacy and financial outcomes at older ages: introduction. Economic Journal*, 120 (548) 357-362

Barbić D., Lučić A. 2018. *Financijska pismenost i odgovorna potrošnja u svakodnevnom životu*. Zagreb: Narodne novine

Chen, Haiyang i Volpe, Ronald (2002) *Gender Differences in Personal Literacy Among College Students. Financial Services Review* 11 (3): 289-307

Cvrlje, D. (2014). *Povezanost koncepta financijske pismenosti s uspješnošću upravljanja osobnim financijama*. Doktorski rad. Ekonomski fakultet. Zagreb

Hung, A.A., Parker, A.M. i Yoong, J. (2009.): *Defining and Measuring Financial Literacy. RAND Corporation, working paper*. Dostupno na: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/working_papers/2009/RAND_WR708.pdf (03.03.2020.)

Jurković, P. (1984). *Poslovne financije*, Zagreb, TEB

Lusardi, A., Mitchell, O.S. (2011a). *Financial literacy and planning: implications for retirement wellbeing*. Iz: *Financial literacy: Lusardi, A., Mitchell, O.S. (2011). Implications for retirement security and the financial marketplace*. Oxford University Press, 17-39

Lusardi, A. (2008) *Household Saving Behavior: The Role of Financial Literacy, Information, and Financial Education Programs. National Bureau of Economic Research Working Paper No. 13824*

OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) (2005) *Improving Financial Literacy: Analysis of Issues and Policies*. Pariz: OECD.

OECD (Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) (2015) *OECD Indicators Education at a Glance*. Pariz: OECD

Robson, J. (2012). *The Case for Financial Literacy: Assessing the effects of financial literacy interventions for low income and vulnerable groups in Canada*. Carleton University, Canadian Centre for Financial Literacy

Rocco, F. (1993). *Rječnik marketinga*, Zagreb, Masmedia

Rotter, J.B. (1966). *Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement*. Psychological Monographs: General and Applied, 80(1)

SB (2010.): Hrvatska: *Dijagnostički pregled zaštite potrošača i financijske pismenosti. Svezak I: glavni nalazi i preporuke*. Veljača 2010. Washington DC.

Shambare, R., Rugimbana R. (2012) *Financial Literacy Among the Educated: An Exploratory Study of Selected University Student sin South Africa*. Thunderbird International Business Review, 54 (4)

Vehovec, M., Rajh, E. i Kirbiš Škreblin, I. (2015.): *Financijska pismenost građana u Hrvatskoj. Privredna kretanja i ekonomska politika*. Zagreb: Ministarstvo financija Republike Hrvatsk : Ekonomski institut. Broj 1(136)

<https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48456> (03.02.2020).

<https://www.huo.hr/hrv/financijska-pismenost/91/financijska-pismenost/686/detalji/>
(10.03.2020.)

<https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=43343> (05.02.2020.)

http://old.hnb.hr/priopc/2016/hr/hp04022016_prezentacija.pdf (05.02.2020.)

<http://www.unicath.hr/hks2015/wp-content/uploads/2019/03/HKS-FPM-brosura.pdf>
(12.02.2020.)

Popis tablica i slika.

Tablica 1. Demografska struktura	17
Tablica 2. Čitanje članaka financijske ili ekonomske tematike.....	20
Tablica 3. Pad tečaja eura u odnosu na kunu.....	21
Tablica 4. Pad tečaja eura u odnosu na kune znači:	23
Tablica 5. Kupovina eura u bankama	24
Tablica 6. Kupnja eura u bankama (%)	27
Tablica 7. Što je inflacija?	28
Tablica 8. Odgovori što je inflacija?	30
Tablica 9. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliku ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine svom računu u banci?	31
Tablica 10. Odgovori na pitanja: Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliko ćete nakon jedne godine imati na svome računu u banci?	35
Tablica 11. Na koji način štedite novac?.....	36
Tablica 12. Na koji način štedite novac (%)?.....	38
Tablica 13. Koji je rizičniji oblik ulaganja?	39
Tablica 14. Koji je rizičniji oblik ulaganja (%)?	41
Tablica 15. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?.....	42
Tablica 16. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (%)?.....	44
Tablica 17. Odgovori na postavljeno anketno pitanje	45
Tablica 18. Odgovori na postavljeno anketno pitanje (%)	49
Tablica 19. Tko regulira rad kreditnih institucija?	49
Tablica 20. Tko regulira rad kreditnih institucija (%)?	53
Tablica 21. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?	53
Tablica 22. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (%)?	56
Tablica 23. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači?	57
Tablica 24. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (%)?	60
Tablica 25. Rezultati istraživanja-Spol.....	60
Tablica 26. Rezultati istraživanja-Stručna sprema	63

Slika 1. Financijska pismenost-definicija (Izvor: Prilagodba autora prema Hung, A.A., Parker, A.M. i Yoong, J. (2009): Defining and Measuring Financial Literacy. RAND Corporation, working paper)	8
Slika 2. Spol ispitanika (Izvor: Rad autora)	18
Slika 3. Status (Izvor: Rad autora).....	18
Slika 4. Dob (Izvor: Rad autora)	19
Slika 5. Stručna sprema (Izvor: Rad autora)	20
Slika 6. Učestalost čitanja članaka financijske ili ekonomske tematike (Izvor: Rad autora)	21
Slika 7. Tečaj eura (Izvor: Rad autora).....	22
Slika 8. Tečaj eura – Žene (Izvor: Rad autora)	22
Slika 9. Tečaj eura – Muškarci (Izvor: Rad autora)	23
Slika 10. Kupnja eura u bankama (Izvor: Rad autora)	24
Slika 11. Kupnja eura u bankama-Žene (Izvor: Rad autora)	25
Slika 12. Kupnja eura u bankama - Muškarci (Izvor: Rad autora).....	26
Slika 13. Što je inflacija? (Izvor: Rad autora)	28

Slika 14. Što je inflacija (Žene)? (izvor: Rad autora)	29
Slika 15. Što je inflacija (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)	30
Slika 16. Odgovori na postavljeno anketno pitanje (Izvor: Rad autora).....	32
Slika 17. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliko ćete nakon jedne godine imati na svome računu u banci (Žene)? (Izvor: Rad autora)	33
Slika 18. Ukoliko Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliko ćete vrijednost novca imati nakon jedne godine svom računu u banci (Muškarci)? (Izvor: Rad autora).....	34
Slika 19. Na koji način štedite novac? (Izvor: Rad autora)	36
Slika 20. Na koji način štedite novac (Žene)?	37
Slika 21. Na koji način štedite novac (Muškarci)? (Izvor: Rad autora)	38
Slika 22. Koji je rizičniji oblik ulaganja? (Izvor: Rad autora)	39
Slika 23. Koji je rizičniji oblik ulaganja (Žene)? (Izvor: Rad autora)	40
Slika 24. Koji je rizičniji oblik ulaganja (Muškarci)?	41
Slika 25. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?	42
Slika 26. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Žene)? (Izvor: Rad autora) ..	43
Slika 27. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste (Muškarci)?	44
Slika 28. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita? (Izvor: Rad autora).....	46
Slika 29. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Žene)? (Izvor: Rad autora)	47
Slika 30. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita (Muškarci)? (Izvor: Rad autora).....	48
Slika 31. Tko regulira rad kreditnih institucija? (Izvor: Rad autora)	50
Slika 32. Tko regulira rad kreditnih institucija (Žene)? (Izvor: Rad autora).....	51
Slika 33. Tko regulira rad kreditnih institucija (Muškarci)?	52
Slika 34. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta? (Izvor: Rad autora).....	54
Slika 35. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (Žene)? (Izvor: Rad autora)	55
Slika 36. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta (Muškarci)? (Izvor: Rad autora).....	56
Slika 37. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači? (Izvor: Rad autora).....	57
Slika 38. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Žene)? (Izvor: Rad autora).....	58
Slika 39. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači (Muškarci)? (Izvor: Rad autora).....	59

Prilog

Financijska pismenost

Poštovani,

Anketni upitnik koristi se u svrhu istraživanja diplomskog rada Sveučilišta Sjever odjela Poslovna ekonomija. Tema rada je Financijska pismenost ispitanika Republike Hrvatske s naglaskom na stručnu spremu i spol ispitanika. U potpunosti je anonimna i namijenjena je svima koji su voljni pomoći u istraživanju.

Unaprijed hvala na ispunjavanju anketnog upitnika

Anketni Upitnik

1. Vaš spol:

- a. M
- b. Ž

2. Status:

- a. Zaposlen
- b. Nezaposlen
- c. Student
- d. Samozaposlen
- e. U mirovini

3. Dob:

- a. 18-21
- b. 22-24
- c. 25-30
- d. Iznad 30

4. Stručna sprema:

- a. Osnovna
- b. Srednja
- c. Visoka

5. Koliko često čitate članke vezane za financijsku ili ekonomsku tematiku?

- a. Svakodnevno

- b. Jednom tjedno
- c. Nekoliko puta tjedno
- d. Rijetko kada
- e. Uopće ne čitam

6. Ukoliko tečaj eura u odnosu na kune padne, to znači:

- a. Euro je ojačao u odnosu na kunu
- b. Kuna je ojačala u odnosu na euro
- c. Odnos je ostao nepromijenjen
- d. Ne znam

7. Po kojem tečaju kupujete eure u bankama?

- a. Po kupovnom tečaju banke
- b. Po srednjem tečaju banke
- c. Po prodajnom tečaju banke
- d. Ne znam

8. Što je inflacija?

- a. Pad vrijednosti novca
- b. Povećanje vrijednosti novca
- c. Vrijednost novca nakon inflacije ostaje nepromijenjena
- d. Ne znam

9. Ako Vam pasivna kamatna stopa na bankovnu štednju iznosi 1%, a inflacija je jednaka 2%, koliko ćete nakon jedne godine imati na svome računu u banci?

- a. Više novca nego prije godinu dana
- b. Manje novca nego prije godinu dana
- c. Jednako novca kao prije godinu dana
- d. Ne znam

10. Na koji način štedite novac?

- a. Štedim kod kuće
- b. Imam otvorenu štednju u banci
- c. Ulažem u dionice i fondove
- d. Uplaćujem u 3. mirovinski stup
- e. Ne štedim

11. Koji je rizičniji oblik ulaganja?

- a. Ulaganje u dionice
- b. Ulaganje u obveznice
- c. Ne znam

12. Što se događa sa cijenom obveznica ako kamatna stopa raste?

- a. Cijena obveznica raste
- b. Cijena obveznica pada
- c. Cijena obveznica ostaje nepromijenjena
- d. Ne znam

13. Ukoliko podižete nenamjenski kredit u iznosu od 20.000,00 kn uz nominalnu kamatnu stopu od 5% na rok otplate od 5 godina, koliko će iznositi ukupne kamate koje ćete platiti do kraja otplate kredita?

- a. 1.645,00 kn
- b. 2.645,00 kn
- c. 3.645,00 kn
- d. 4.645,00 kn
- e. Ne znam

14. Tko regulira rad kreditnih institucija?

- a. Hrvatska vlada
- b. Hrvatski sabor
- c. Ministarstvo financija
- d. Hrvatska narodna banka
- e. FINA
- f. HANFA

15. Cijena mobitela nakon popusta od 20 % iznosi 2.500,00 kn. Kolika je bila cijena mobitela prije popusta?

- a. 3.000,00 kn
- b. 3.125,00 kn
- c. 3.300,00 kn
- d. 3.425,00 kn
- e. Ne znam

16. Što se događa sa cijenom nekog proizvoda ako na tržište dođu novi proizvođači?

- a. Cijena proizvoda ostaje ista
- b. Cijena proizvoda raste
- c. Cijena proizvoda pada

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SJEVER

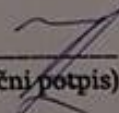

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ZORAN JURKIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom FINANCIJSKA PISMENOST (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

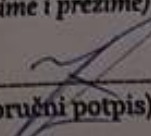
Student/ica:
(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, ZORAN JURKIĆ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom FINANCIJSKA PISMENOST (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

